

TARTU ÜLIKOOL
RAKE

Study in Estonia

туру-уuringute metoodika

Mai 2017

Metoodika koostas SA Archimedes tellimusel Tartu Ülikooli sotsiaalteaduslike rakendusuuringu keskus RAKE.

Töö autorid: **Veiko Sepp** (vanemanalüütik)
Imbi Kaunismaa (analüütik)

Töoga seotud küsimuste puhul palume pöörduda:

Veiko Sepp (e-post veiko.sepp@ut.ee)
Lossi 36-329, 51003, Tartu
Telefon/e-post 737 6373, rake@ut.ee
<http://rake.ut.ee>

ISSN

SISUKORD

Lühikokkuvõte	5
1. Lähteülesanne ja töö taust	8
2. Rahvusvahelise kõrghariduse teenus ja selle teoreetilisi käsitlusi	8
3. Turu-uuringute läbiviimise metoodika üldlahendus	10
4. Turu-uuringute komponendid ja kriteeriumid	17
4.1. Kliendianalüüs: sihtturu kõrgharidusteenuse tarbijate kliendikäitumine	17
Kriteerium 1.1. Kõrghariduse kui haridusvaliku tähtsus	17
Kriteerium 1.2. Kõrghariduse valdkondlike eelistuste kooskõla Eesti tööturu prioriteetsete vajadustega	18
Kriteerium 1.3. Sihtturu üliõpilaste huvitatus rahvusvahelises kõrghariduse mobiilsuses osalemisel	20
Kriteerium 1.4. Üliõpilaste rahvusvaheline mobiilsus	21
Kriteerium 1.5. Rahvusvahelise kõrghariduse valdkondlike eelistuste kooskõla Eesti tööturu prioriteetsete vajadustega	22
Kriteerium 1.6. Üliõpilaste rahvusvahelise kõrghariduse territoriaalsete eelistuste lähedus Eestile	23
Kriteerium 1.7. Eesti ülikoolide väärtuspakkumise sobivus üliõpilaskandidaatidele	25
Kriteerium 1.8. Turundustegevuse tulemuslikkus sihtturu klientidele	26
Kriteerium 1.9. Sihtturu üliõpilaste valmisolek/sobivus Eestis õppimiseks	26
4.2. Sihtturu potentsiaal	28
Kriteerium 2.1. Kõrgharidust nõudva/eeldava tööturu maht	28
Kriteerium 2.2. Haritud tööjõu puudus	29
Kriteerium 2.3. Kõrgkooli astumise ealiste noorte üldarv sihtturul	30
Kriteerium 2.4. Kõrgharidusasutustesse sisseastujate arv	31
Kriteerium 2.5. Rahvusvahelise kõrghariduse vastu huvi tundva üliõpilaskonna suurus	32
Kriteerium 2.6. Välisriikides kõrghariduse omandajate arv	33
4.3. Tõuketegurid	35
Kriteerium 3.1. Väljaränne riigist	35
Kriteerium 3.2. Noorte sotsiaal-majanduslik tõrjutus	36
Kriteerium 3.3. Vähemuste tõrjutus ja ebavõrdsus ühiskonnas	36
Kriteerium 3.4. Kõrghariduse konkurentsivõime nõrkus	37
Kriteerium 3.5. Ressursside nappus kõrghariduses	38

Kriteerium 3.6. Üliõpilase majanduslik olukord	39
Kriteerium 3.7. Ingliskeelse kõrghariduse pakkumise piiratus sihtturul	41
4.4. Eesti tõmbetegurid seoses sihtriigiga	42
Kriteerium 4.1. Eesti tuntus ja positiivne maine	42
Kriteerium 4.2. Huvi Eesti vastu	43
Kriteerium 4.3. Kõrghariduse kvaliteet Eestis	44
Kriteerium 4.4. Madalamad elamiskulud Eestis	45
Kriteerium 4.5. Rahvusvahelise ingliskeelse kõrghariduse soodne hind Eestis	46
Kriteerium 4.6. Sihtriigi noorte huvi Eesti kõrghariduse vastu	47
Kriteerium 4.7. Sihtturu kraadi- ja vahetusüliõpilased Eesti ülikoolides	48
Kriteerium 4.8. Sihtturu üliõpilaste rahulolu ülikooliõpingutega Eestis	49
Kriteerium 4.9. Eesti tööturu atraktiivsus sihtturu töötajate jaoks	50
4.5. Sidustegurid sihtturu ja Eesti (kõrgharidussüsteemi) vahel	52
Kriteerium 5.1. Rahvuskogukondade olemasolu Eestis	52
Kriteerium 5.2. Riikidevahelise rände ja reisimise intensiivsus	53
Kriteerium 5.3. Ühiskondade vastastikune kultuuriline lähedus	54
Kriteerium 5.4. Riikide välis- ja geopoliitiline seotus	55
Kriteerium 5.5. Riikide lähedus ja kättesaadavus transpordiga	56
Kriteerium 5.6. Riikide vahelised majandussidemed	57
Kriteerium 5.7. Sihtturu strateegiline olulisus ning eelnev turundustegevus sihtturgudel	59
Kriteerium 5.8. Kõrghariduse rahvusvaheline koostöö	60
Kriteerium 5.9. Sihtturu noorte valmisolek rahvusvahelises kõrghariduses osalemiseks	61
Kasutatud kirjandus	63

LÜHIKOKKUVÕTE

Töö raames töötati välja Eesti rahvusvahelise kõrghariduse potentsiaalsete ja olemasolevate sihtturgude turu-uuringute meetoodika, mis võimaldab võrdlevalt hinnata sihtturgude sobivust *Study in Estonia* turundustegevuste jaoks. Meetoodika koostamisel käsitleti kõrgharidust kui teenust, mille kõige üldisemaks hüveks kliendi (noore inimese, üliõpilase) jaoks on paremad võimalused elus ja kõrgem sotsiaalne staatus. Meetoodika konkreetsem analüüsiobjekt on Eesti ülikoolide poolt pakutav rahvusvaheline (eelkõige ingliskeelne) kõrgharidusteenus, mis on suunatud välisriikide elanikele.

Välja töötatud turu-uuringute meetoodika aluseks on ühelt poolt rahvusvahelise kõrgharidusteenuse teoreetilised käsitlused, milles muuhulgas eristatakse rahvusvahelise kõrgharidusmobiliisuse tõmbe- ja tõuketegureid ning teiselt poolt klassikaline turuanalüüsi meetoodika, mis soovitab keskenduda klientide ja kliendikäitumise analüüsile ning sihtturu potentsiaalile. Kooskõlas nende lähtekohtadega eristati meetoodikas viis analüüsi komponenti:

1. Kliendianalüüs
2. Sihtturu potentsiaali analüüs
3. Sihtturu tõuketegurid
4. Eesti kui rahvusvahelise kõrgharidusteenuse pakkumise asukoha tõmbetegurid üldiselt ja seoses sihtturuga
5. Sidustegurid Eesti ja sihtturu vahel – analüütilise selguse huvides, täiendavana tõmbe- ja tõuketegurile.

Iga komponendi hindamiseks on välja valitud asjakohased kriteeriumid, mille väärtused kirjeldavad ühiselt komponendi sisu. Kriteeriumite valiku aluseks on: sisuline põhjendus, mõõdikute ja nendega seotud andmete olemasolu ja/või tootmise lihtsus, analüüsides eelarve piirangud; üldiste kriteeriumite ja rahvusvahelise kõrgharidusega seonduvate kriteeriumite mõistlik omavaheline proportsioon. Kokku eristati sihtturgude hindamiseks 40 kriteeriumi.

Iga kriteeriumi jaoks: sõnastati hindamisküsimus või –küsimused, millele turu-uuringu tulemusel tuleb vastata; määratleti sobivaim vastamise meetod, mida võib iga konkreetse turu-uuringu läbi viimisel ka täiendada alternatiivsete meetoditega; defineeriti kvantitatiivsed mõõdikud, mida hindamisküsimustele vastamise raames mõõta; kirjeldati peamisi võrdlevaid andmeallikad; kirjeldati kriteeriumi hindamise alust, st tõlgendamise reegleid seoses komponentiga; esitati tabelina hinnangu kvantifitseerimise loogika; määratleti kriteeriumi kaal komponendi hinnangus.

Meetoodika loob eeldused ühe turu-uuringute keskse eesmärgi - **hinnata potentsiaalsete sihtturgude sobivust teenuse turundamiseks ning selle hindamise alusel teha valik sihtturgude vahel** – täitmiseks. Lähteülesandest tulenevalt ei toeta meetoodika võrdvärselt teise turu-uuringute tähtsa ülesande - pakkuda teadmist välja valitud sihtturgude ja nende tüüpiliste klientide ostukäitumise kohta – täitmist. Samuti ei ole

meetoodika, mille fookuses on sihtturgude omavaheline võrdlev kvantitatiivne hindamine, ühildatav konkurentsituatsiooni analüüsi ülesandega. Sellise analüüsi läbiviimine eeldaks eraldi meetoodika välja töötamist.

Siinne meetoodika on esitatud vormis, mis sobib võrdleva analüüsi läbi viimiseks sihtturgude (riikide) rühmade kohta, olgu need siis potentsiaalsed uued sihtturud või olemasolevate sihtturgude võrdlus võimalike alternatiivsete sihtturgudega. Meetoodika rakendamise tulemuseks on analüüsitud sihtturgude paremusjärjestus vastavalt sihtturgude sobivusele Eesti rahvusvahelise kõrghariduse turgudena.

Meetoodikas sisalduvad 40 kriteeriumit jagunevad analüütiliste komponentide alusel järgnevalt:

Komponent	Kriteerium	Kriteeriumi kaal
Kliendianalüüs: sihtturu kõrgharidusteenuse tarbijate kliendikäitumine		
	Kriteerium 1.1. Kõrghariduse kui haridusvaliku tähtsus	1
	Kriteerium 1.2. Kõrghariduse valdkondlike eelistuste kooskõla Eesti tööturu prioriteetsete vajadustega	2
	Kriteerium 1.3. Sihtturu üliõpilaste huvitatus rahvusvahelises kõrghariduse mobiilsuses osalemisel	2
	Kriteerium 1.4. Üliõpilaste rahvusvaheline mobiilsus	3
	Kriteerium 1.5. Rahvusvahelise kõrghariduse valdkondlike eelistuste kooskõla Eesti tööturu prioriteetsete vajadustega	2
	Kriteerium 1.6. Üliõpilaste rahvusvahelise kõrghariduse territoriaalsete eelistuste lähedus Eestile	1
	Kriteerium 1.7. Eesti ülikoolide väärtuspakkumise sobivus üliõpilaskandidaatidele	3
	Kriteerium 1.8. Turundustegevuse tulemuslikkus sihtturu klientidele	3
	Kriteerium 1.9. Sihtturu üliõpilaste valmisolek/sobivus Eestis õppimiseks	3
Sihtturu potentsiaal		
	Kriteerium 2.1. Kõrgharidust nõudva/eeldava tööturu maht	2
	Kriteerium 2.2. Haritud tööjõu puudus	1
	Kriteerium 2.3. Kõrgkooli astumise ealiste noorte üldarv sihtturul	1
	Kriteerium 2.4. Kõrgharidusasutustesse sisseastujate arv	3
	Kriteerium 2.5. Rahvusvahelise kõrghariduse vastu huvi tundva üliõpilaskonna suurus	2
	Kriteerium 2.6. Välisriikides kõrghariduse omandajate arv	3
Tõuketegurid		
	Kriteerium 3.1. Väljaränne riigist	2
	Kriteerium 3.2. Noorte sotsiaal-majanduslik tõrjutus	1
	Kriteerium 3.3. Vähemuste tõrjutus ja ebavõrdsus ühiskonnas	1
	Kriteerium 3.4. Kõrghariduse konkurentsivõime nõrkus	3
	Kriteerium 3.5. Ressursside nappus kõrghariduses	1
	Kriteerium 3.6. Üliõpilase majanduslik olukord	2

Kriteerium 3.7. Inglisekeelse kõrghariduse pakkumise piiratus sihtturul	3
Eesti tõmbetegurid seoses sihtriigiga	
Kriteerium 4.1. Eesti tuntus ja positiivne maine	2
Kriteerium 4.2. Huvi Eesti vastu	1
Kriteerium 4.3. Kõrghariduse kvaliteet Eestis	3
Kriteerium 4.4. Madalamad elamiskulud Eestis	2
Kriteerium 4.5. Rahvusvahelise ingliskeelse kõrghariduse soodne hind Eestis	2
Kriteerium 4.6. Sihtriigi noorte huvi Eesti kõrghariduse vastu	3
Kriteerium 4.7. Sihtturu kraadi- ja vahetusüliõpilased Eesti ülikoolides	3
Kriteerium 4.8. Sihtturu üliõpilaste rahulolu ülikooliõpingutega Eestis	2
Kriteerium 4.9. Eesti tööturu atraktiivsus sihtturu töötajate jaoks	1
Sidustegurid sihtturu ja Eesti (kõrgharidussüsteemi) vahel	
Kriteerium 5.1. Rahvuskogukondade olemasolu Eestis	1
Kriteerium 5.2. Riikidevahelise rände ja reisimise intensiivsus	2
Kriteerium 5.3. Ühiskondade vastastikune kultuuriline lähedus	1
Kriteerium 5.4. Riikide välis- ja geopoliitiline seotus	2
Kriteerium 5.5. Riikide lähedus ja kättesaadavus transpordiga	2
Kriteerium 5.6. Riikide vahelised majandussidemed	1
Kriteerium 5.7. Sihtturu strateegiline olulisus ning eelnev turundustegevus sihtturgudel	3
Kriteerium 5.8. Kõrghariduse rahvusvaheline koostöö	3
Kriteerium 5.9. Sihtturu noorte valmisolek rahvusvahelises kõrghariduses osalemiseks	2

1. LÄHTEÜLESANNE JA TÖÖ TAUST

Töö ülesandeks on välja töötada turu-uuringute metoodika, mida kasutada „Study in Estonia“ tegevuste raames sihtriikide turu- ja konkurentsitingimuste hindamiseks.

Eesti kõrghariduse rahvusvahelise tutvustamise koostööplatvorm „Study in Estonia“ on Eesti kõrgkoolide, SA Archimedese ja teiste koostööpartnerite poolt ellu viidavate tegevuste raamistik, mille eesmärgiks on tutvustada Eestit kui head õppimise, töötamise ja eneseteostuskohta maailmas. Tegevuste aluseks on Eesti kõrghariduse rahvusvahelise tutvustamise strateegia 2015-2020. Selle raames on planeeritud läbi viia turu-uuringud Eesti kõrghariduse välisturunduse sihtriikides. Käesolevas raportis esitatakse töö tulemusena välja töötatud metoodika, mida on võimalik kasutada Eesti kõrghariduse välisturunduse sihtriikide turu-uuringute (turuanalüüside) läbi viimiseks.

Turu-uuringute läbiviimise metoodika loomisel on töö autorid arvesse võtnud SA Archimedese ja kõrgkoolide koostöös valminud metoodika väljatöötamist ettevalmistavat kavandit „Kõrghariduse välisturunduse turuanalüüside läbiviimine – kriteeriumid ja võimalikud sihtriigid“ (Padar, 2016), milles on esitatud 14 sihtturu hindamise kriteeriumit koos kriteeriumi olulisuse hinnangutega. Metoodika välja töötamisel hinnati kõikide kavandis sisalduvate kriteeriumite asjakohasust seoses metoodika üldlahendusega (sihtturu analüüsi komponendid), vajadusel täpsustati ja arendati neid edasi ning lisati seejärel sobiva turu-uuringute metoodika komponentide rühma.

Kavandis on samuti esitatud kaasatud huvipoolte ettepanekute summeerimisel moodustunud turu-uuringute prioriteetsete sihtriikide koondetabel. Seda loendit kasutati taustana eelhindamiseks metoodika alusel läbi viidavate turu-uuringute teostatavust andmete kättesaadavuse mõttes. Oma sisu osas pakub metoodika lahenduse, mis on nn riigipime – see on rakendatav iga riigi kui rahvusvahelise kõrghariduse sihtturu analüüsiks.

2. RAHVUSVAHELISE KÕRGHARIDUSE TEENUS JA SELLE TEOREETILISI KÄSITLUSI

Käesoleva metoodika koostamisel käsitletakse kõrgharidust kui teenust ja sotsiaalset kaupa (positional good - Hirsch 1976), mille kõige üldisemaks hüveks kliendi (noore inimese, üliõpilase) jaoks on paremad võimalused elus ja kõrgem sotsiaalne staatus (Marginson, 2006: 3-4). Sellest tuleneb vajadus kõrghariduse turundamiseks ja sihtturgude turuanalüüsiks. Sellise lähenemise raames on turu-uuringute ülesandeks hinnata sihtturgude potentsiaali ning mõista olemasolevate ja potentsiaalsete sihtgruppide vajadusi, huvisid ja soove, selleks et pakutavat toodet või teenust arendada sihtgrupile sobilikuks. Teaduskirjandus kinnitab positiivset seost toote/teenuse edukuse ja potentsiaalsete tarbijate kohta informatsiooni omamise vahel ehk teisisõnu - mida rohkem on sihtgrupi kohta teada, seda edukamalt suudetakse toodet või teenust sihtgrupile müüa.

Lähteülesandest tulenevalt on teenus täpsemalt piiritletud kui Eesti ülikoolide poolt pakutav rahvusvaheline kõrgharidusteenus, mis on suunatud välisriikide elanikele. Kõige ilmsemalt eristub see (üksnes) siseriiklikule turule suunatud kõrgharidusteenusest õppekeele alusel – rahvusvahelise kõrgharidusteenuse õppekeeleks Eestis on üldjuhul inglise keel. Teenuse sisu poolest jaguneb rahvusvaheline kõrgharidusteenus – kraadi- ja vahetusõpinguteks; bakalaureuse, magistri- ja doktoritaseme õpinguteks; õpinguteks erinevates õppevaldkondades, -suundades, -rühmades ja –gruppides. Kõik need on „Study in Estonia“ turundustegevuse sihtgrupiks. Seega, „Study in Estonia“ sihtgrupp on määratletud väga laialt ning iga sihtgrupi sees on mitmeid horisontaalseid aspekte, mida turundustegevuse planeerimisel tuleks arvesse võtta.

Rahvusvahelise kõrgharidusteenuse osutamine toimub tänapäeval erinevates vormides – lisaks üliõpilaste rände toimumisele toimub see järjest enam programmide (twinning programmid, MOOC, jms) ja õppekohtade (filiaalid) mobiilsuse vormis (Kosmützky and Putty, 2016: 9). Arvestades rahvusvahelise kõrgharidusteenuse pakkumist Eesti ülikoolide poolt on meetoodika välja töötamisel siiski mõistlik lähtuda eeldusest, et sihtturgudele turundatakse kõrgharidusteenust, mida osutatakse territoriaalselt Eestis paiknevates ülikoolides välisriikide elanikele. Rahvusvahelise kõrgharidusteenuse müügi toimumise eelduseks on üliõpilaste riikidevaheline mobiilsus. Kooskõlas selle eeldusega on sihtturu turu-uuringute meetoodikas määratletud ja piiritletud kui sihtriigid.

Rahvusvahelise kõrgharidusteenuse analüüsi klassikaliste uuringute (nt. McMahon, 1992; Mazzarol ja Soutar, 2002) aluseks on olnud rändeuuringute kontseptuaalne idee käsitleda rände (sh siis ka rahvusvahelise kõrgharidusega seotud rände) mahu hindamiseks ja selgitamiseks rände sihtriigi **tõmbetegurid** ning rände lähteriigi **tõuketegurid** (Lee, 1966; vt Wilkins et al., 2012: 417-18). Oluliste rahvusvahelise kõrghariduse tõmbeteguritena on määratletud näiteks hariduse kvaliteet, riigi ja ülikooli maine, ülikoolide koht reitingutes, lisanduvad karjäärivõimalused (Wilkins ja Epps, 2011), sihtriigi soodsad elamiskulud (Lanyi ja Pozsgai, 2016). Mõjusaimate tõuketeguritena on empiirilised uuringud välja toonud koduriigi hariduse madalama kvaliteedi, rahvusvahelise hariduse eelistamise tööandjate poolt, konkreetsete õppevaldkondade ja erialade puudumise või nõrkuse koduriigis, poliitilisi ja majanduslikke probleeme koduriigis (Wilkins ja Epps, 2011), aga ka näiteks õppekoha mittaasaamist koduriigis tulenevalt suurest konkurentsist õppekohtadele (Cheung et al. 2010).

Kaasaegsetes uuringutes kontseptualiseeritakse rahvusvahelist üliõpilasarännet kui otsustusprotsessi, mis hõlmab probleemi püstitamise üliõpilaskandidaadi poolt, info otsimise, alternatiivide hindamise, ostuotsuse ning ostuotsuse hindamise (Wilkins, et al, 2012: 415). Lisaks sihtturgude üldistele tõuketeguritele ning teenust pakkuva kõrgharidussüsteemi tõmbeteguritele näitavad uuringute tulemused ka ostuotsust mõjutavate mikrotasandi faktorite – personaalsete eelistuste, oluliste „teiste“ mõju, kultuuriliste sarnasuste, kodule läheduse, akadeemilise võimekus jne. – tähtsust (Wilkins, et al, 2012: 418; Kosmützky and Putty, 2016: 9). Järjest olulisemaks uurimisteemaks on muutunud rahvusvahelise kõrgharidusteenuse bränding (Kosmützky and Putty, 2016: 21-22). Seejuures on empiirilised uuringud leidnud, et üliõpilaste seisukohast ei ole üldjuhul (v.a. maailma tippülikoolid) küsimus konkreetse ülikooli kui sellise maines, vaid ühe või teise riigi ja selle kõrgharidussüsteemi maines. (De Haan, 2015; Cheung et al. 2011; Hipsher and Bulmer, 2016: 143-148). Seega on oluline hinnata nimelt Eesti kui terviku brändi, maine kui osa tõmbeteguritest.

3. TURU-UURINGUTE LÄBIVIIMISE METOODIKA ÜLDLAHENDUS

Siinses raportis esitatava rahvusvahelise kõrgharidusteenuse turu-uuringute metoodika aluseks on ühelt poolt rahvusvahelise kõrgharidusteenuse teoreetilised käsitlused, milles muuhulgas eristatakse rahvusvahelise kõrgharidusmobiilisuse tõmbe- ja tõuketegureid (vt. ülal) ning teiselt poolt klassikaline turuanalüüsi metoodika, mis soovitab keskenduda klientide ja kliendikäitumise analüüsile ning sihtturu potentsiaalile (nt Lehmann ja Winer, 2007).

Kooskõlas nende lähtekohtadega eristatakse metoodikas järgnevad **analüüsi komponendid**:

1. Kliendianalüüs
2. Sihtturu potentsiaali analüüs
3. Sihtturu tõuketegurid
4. Eesti kui rahvusvahelise kõrgharidusteenuse pakkumise asukoha tõmbetegurid üldiselt ja seoses sihtturuga
5. Sidustegurid Eesti ja sihtturu vahel – analüütilise selguse huvides, täiendavana tõmbe- ja tõuketeguritele.

Iga komponendi hindamiseks on välja valitud asjakohased **kriteeriumid, mille väärtused kirjeldavad ühiselt komponendi sisu. Kriteeriumite valiku aluseks on**: sisuline põhjendus, andmete olemasolu ja tootmise lihtsus, analüüside eelarve piirangud; üldiste kriteeriumite ja rahvusvahelise kõrgharidusega seonduvate kriteeriumite mõistlik omavaheline proportsioon.

Iga kriteeriumi jaoks:

- sõnastatakse hindamisküsimus või –küsimused, millele turu-uuringu tulemusel tuleb vastata;
- määratletakse sobivaim vastamise meetod, mida võib iga konkreetse turu-uuringu läbi viimisel ka täiendada alternatiivsete meetoditega;
- defineeritakse kvantitatiivsed mõõdikud, mida hindamisküsimustele vastamise raames mõõta;
- kirjeldatakse peamised andmeallikad;
- sõnastatakse kriteeriumi hindamise alus, tõlgendamise reeglid seoses komponendiga;
- kirjeldatakse hinnangu kvantifitseerimise loogika;
- määratakse kriteeriumi kaal komponendi hinnangus.

Sihtturu sobivuse hindamine kriteeriumite alusel toimub kooskõlas komponendi üldise loogikaga: suur(em) turupotentsiaal, tõuke- ja tõmbetegurite tugevus, seose tugevus Eesti ja sihtturu vahel, väiksem konkurents sihtturul, Eesti suhteline tugevus võrduses konkurentidega on kõik parema sobivuse tunnused.

Metoodika on esitatud vormis, mis sobib analüüsi läbi viimiseks sihtturgude (riikide) rühmade kohta, olgu need siis potentsiaalsed uued sihtturud või olemasolevate sihtturgude võrdlus võimalike alternatiivsete sihtturgudega. Metoodika rakendamise tulemuseks on analüüsitud sihtturgude paremusjärjestus vastavalt

sihtturgude sobivusele Eesti rahvusvahelise kõrghariduse turgudena. Paremusjärjestuse koostamiseks hinnatakse esmalt iga kriteeriumi iseseisvalt tuginedes kriteeriumi hindamiseks defineeritud mõõdikute sisule. Kasutatakse peamiselt kahte tüüpi mõõdikuid – sihtturu **arengutrendi hindavaid mõõdikuid** ja sihtturgusid **omavahel võrdlevaid mõõdikuid**.

Arengutrendi hindavate mõõdikute puhul on hindamise objektiks muutuste trend. Positiivse muutuse korral – positiivne seoses Eesti kõrghariduse turunduse võimalustega - omistatakse sihtturule väärtus 3 ning negatiivse muutuse korral väärtus 1. Muutuse puudumisel – mis eeldatavalt esineb harvadel juhtudel – on väärtuseks 2. Soovituslik on kirjeldada muutusi kesk-pika perioodi jooksul, 5 viimase aasta jooksul. Alljärgnev tabel kirjeldab kriteeriumi 1.1. (Kõrghariduse kui haridusvaliku tähtsus) trendi mõõdiku (vt 4.1.) väärtustele kvantitatiivse hinde omistamise loogikat. Hinnatakse viimase viie aasta trendi, mille kohta andmekogus andmed on olemas – nende sihtturgude puhul, kus kättesaadavad on 2015. aasta andmed perioodi 2011-2015, teiste puhul 2010-2014. aastat. Kuivõrd Venemaa kohta puuduvad 5 aastase perioodi andmed, siis rahuldutakse perioodi 2011-2014 muutuse kirjeldamise ja hindamisega.

Tabel 1. Näidistabel kriteeriumi 1.1. (Kõrghariduse kui haridusvaliku tähtsus) esimese mõõdiku väärtuste hindamiseks: Kolmanda taseme hariduses osalemise määra muutus 2010 - 2015

Riik	2010	2011	2012	2013	2014	2015	5 aasta trend	Hinne
Valgevene	79,42	85,7	90,44	91,03	88,86	87,94	kasvav	3
Ukraina	81,93	83,32	82,13	80,07	82,31		kasvav	3
Vene Föderatsioon		76,5	76,11	78	78,65		kasvav	3
Leedu	85,66	80,76	77,23	71,97	68,53		kahanev	1
Läti	70,43	67,28	65,56	66,95	67,04		kahanev	1
Kasahstan	46,05	48,47	51,32	50,13	48,48	46,04	kahanev	1
Armeenia	50,64	51	43,91	43,31	44,25	44,31	kahanev	1
Moldova	38,15	39,45	40,11	41,28	41,49	41,21	kasvav	3
Georgia	28,92	31,18	29,21	34,75	39,18	43,42	kasvav	3
Azerbaidzaan	19,26	19,65	20,44	21,44	23,16	25,48	kasvav	3

Suurem osa mõõdikuid on sõnastatud sellisena, et nende väärtuste hindamise aluseks on uuringuga hõlmatud sihtturgude väärtuste omavaheline võrdlus. Kvantitatiivsete hinnete omistamiseks sihtturule reastatakse need kõigepealt mõõdiku väärtuste alusel. Seejärel üldistatakse pingerea koht kvartiilide alusel – selliselt, et esimesse (parimate väärtustega Eesti kõrghariduse turunduse võimalustega seoses) kvartiili kuuluvatele sihtturgudele omistatakse hinne 3, keskmistesse kvartiilidesse (2. ja 3. kvartiil) kuuluvatele sihtturgudele hinne 2 ja viimasesse kvartiili kuuluvatele sihtturgudele hinne 1. Kuivõrd analüüsitavaid sihtturgude võimalik arv ei ole suur saab hinnete jaotuse esitada ka tabeli kujul (vt. tabel 2).

Tabel 2. Tabel sihtturgude pingerea positsiooni teisendamiseks kvantitatiivseteks hinneteks

Sihtturgude asend pingereas	Kvantitatiivne hinne sõltuvalt uuringusse kaasatud sihtturgude arvust												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
2	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
3	1	2	2	2	2	2	2	2	3	3	3	3	3
4		1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
5			1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2
6				1	1	2	2	2	2	2	2	2	2
7					1	1	2	2	2	2	2	2	2
8						1	1	2	2	2	2	2	2
9							1	1	1	2	2	2	2
10								1	1	1	2	2	2
11									1	1	1	2	2
12										1	1	2	2
13											1	2	2

Selline teisendamine on vajalik selleks, et võimaldada trendimõõdikute ja võrdlusmõõdikute väärtuste ühetaolist keskmistamist sõltumata analüüsi kaasatud sihtturgude arvust. Teisendamise tabelit kriteeriumi 1.1. näitele rakendades ning võttes hindamise objektiks aasta, mille kohta on andmed kõigi sihtturgude jaoks kättesaadavad (2014), jagunevad hinned riikide lõikes alljärgnevalt (vt tabel 3).

Tabel 3. Näidistabel kriteeriumi 1.1. (Kõrghariduse kui haridusvaliku tähtsus) teise mõõdiku väärtuste hindamiseks: Kolmanda taseme hariduses osalemise määra muutus 2010 - 2015

Riik	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Koht analüüsitava riikide pingereas	Hinne
Valgevene	79,42	85,7	90,44	91,03	88,86	87,94	1	3
Ukraina	81,93	83,32	82,13	80,07	82,31		2	3
Vene Föderatsioon		76,5	76,11	78	78,65		3	2
Leedu	85,66	80,76	77,23	71,97	68,53		4	2
Läti	70,43	67,28	65,56	66,95	67,04		5	2
Kasahstan	46,05	48,47	51,32	50,13	48,48	46,04	6	2
Armeenia	50,64	51	43,91	43,31	44,25	44,31	7	2
Moldova	38,15	39,45	40,11	41,28	41,49	41,21	8	2
Georgia	28,92	31,18	29,21	34,75	39,18	43,42	9	1
Azerbaidžaan	19,26	19,65	20,44	21,44	23,16	25,48	10	1

Kriteeriumite lõikes mõõdikute, mida võib erinevate kriteeriumite puhul olla erinev arv, hinded keskmistatakse. Kriteeriumi 1.1. puhul on vajalik keskmistada ühe trendimõõdiku ja ühe võrdlusmõõdiku hinded, vastavalt Tabelis 4 kirjeldatud loogikale.

Tabel 4. Kriteeriumi 1.1. (Kõrghariduse kui haridusvaliku tähtsus) kvantitatiivse hindamise tabel

Mõõdik	Kvantitatiivne hinnang		
	3	2	1
Osalemise määra trend	kasvav	muutumatu	kahanev
Osalemise määr võrdluses teiste analüüsitud riikidega	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Kriteeriumi kvantitatiivne hinnang	Aritmeetiline keskmine		

Kasutades tabelite 1 ja 3 andmeid selgub, et näitese kaasatud riikidest saaks kriteeriumi 1.1. lõikes parimad hinded Valgevene ja Ukraina.

Tabel 5. Kriteeriumi 1.1. (Kõrghariduse kui haridusvaliku tähtsus) näite kvantitatiivse hindamise tulemus

Riik	Trendimõõdiku hinne	Võrdlusmõõdiku hinne	Keskmine hinne
Valgevene	3	3	3
Ukraina	3	3	3
Vene Föderatsioon	3	2	2,5
Leedu	1	2	1,5
Läti	1	2	1,5
Kasahstan	1	2	1,5
Armeenia	1	2	1,5
Moldova	3	2	2,5
Georgia	3	1	2
Azerbaidžaan	3	1	2

Analüüsi komponentide tasakaalustatumaks hindamiseks on igale kriteeriumile antud kaal, mis iseloomustab kriteeriumi olulisust vastavas komponendis. Kvantitatiivsed kaalud on määratud kolmeses skaalas: väga oluline – 3; keskmisel oluline – 2; vähemoluline – 1. Komponendi üldväärtuse arvutamiseks korrutatakse kriteeriumi väärtused kaaludega ning seejärel keskmistatakse. Kriteeriumi 1.1. puhul on selleks 1 ning Valgevene ja Ukraina kaalutud hinde väärtuseks on 3. Kasutades teiste kriteeriumite puhul juhuslikult genereeritud väärtusi on tabelis 6 kirjeldatud kliendianalüüsi komponendi hinde väärtuse arvutamise loogikat ühe sihtturu kohta.

Tabel 6. Kliendianalüüsi komponendi väärtuste arvutamise näide

Kriteerium	Kriteeriumi kaal	Sihtturu hinne	Kaalutud hinne
1.1. Kõrghariduse kui haridusvaliku tähtsus	1	3	3
1.2. Kõrghariduse valdkondlike eelistuste kooskõla Eesti tööturu prioriteetsete vajadustega	2	2,5	5
1.3. Sihtturu noorte huvi rahvusvahelises kõrghariduse mobiilsuses osalemisel	3	2	6
1.4. Üliõpilaste rahvusvaheline mobiilsus	3	1	3
1.5. Populaarseimad rahvusvahelise kõrghariduse valdkonnad	2	2,5	5
1.6. Populaarseimad sihtriigid	1	2	2
1.7. Eesti ülikoolide väärtuspakkumise sobivus üliõpilaskandidaatidele	3	2	6
1.8. Turundustegevuse tulemuslikkus sihtturu klientidele	3	1	3
1.9. Sihtturu üliõpilaste valmisolek/sobivus Eestis õppimiseks	3	2	6

4,33

Komponentide üldväärtused omakorda summeeritakse (eeldatakse, et komponentide olulisus sihtturu sobivuse hindamisel on samaväärne). **Tulemuseks on sihtturgude paremusjärjestus, mille põhjal on võimalik teha valik sihtturgude seast.**

Sihtturgude omavaheliseks võrdlemiseks kriteeriumite kaupa kasutatakse esimese võimalusena rahvusvahelistes andmekogudes sisalduvaid andmeid võttes arvesse nende andmekogude mõõdikute sisu kooskõla välja töötatava meetoodika mõõtmisülesandega. Juhul kui sihtturu kohta mingi mõõdiku osas andmed parima katvusega rahvusvahelises andmekogus (sh ka rahvusvaheliste ankeetküsitluse vormis läbi viidud võrdlusuuringute raportitest) puuduvad täiendatakse analüüsi läbiviimiseks vajalike võrdlusandmete tabeleid riikliku statistika või alternatiivsete andmekogude andmetega. Selle eelduseks on loomulikult andmedefinitsioonide samasus või suur lähedus. Andmedefinitsioonide mõttes lähedaste andmete puudumisel jäetakse mõõdik kriteeriumi keskmise väärtuse arvutamisel või kriteerium komponendi keskmise väärtuse arvutamisel välja.

Meetoodika raames kasutamiseks soovitatavad andmed jagunevad üldistusena järgmiselt:

Rahvusvahelised võrdlevad andmed

- Rahvusvaheliste organisatsioonide poolt kogutav statistika – UNESCO, ILO, World Bank, OECD, Eurostat; võimaldab võrdlusi ja tagab andmete „tõlke“; samad ja täpsemad andmed on üldjuhul ka riiklikes statistika andmebaasides;

- Rahvusvahelised võrdlusuuringud – Eurostudent V; International Student Barometer (ISB), ka kommertseesmärkidel kogutavad andmed, mis on olemas valitud riikide kohta (Eesti sageli valimist väljas) – võimaldavad võrdlust ja täiendavad riiklikku statistikat ka sisuliselt, nt. Country Brand index, Country RepTrak; võimalik kasutada avalikke tasuta üldisemaid raporteid, täpsemad andmed on tasulised;
- Rahvusvahelised andmebaasid – annavad rohkem või vähem täpse indikatsiooni – ülikoolide rankingud, rahvusvahelise kõrghariduse (nt BachelorsPortal, MastersPortal) või töövahenduse portaali osalise võrdleva pildi olukorrast; oluline on andmebaaside endi piisav valim;
- Rahvusvaheliste organisatsioonide ja programmide aruanded – eelkõige Euroopa Liidu kõrghariduse kohta (ERASMUS+, jms);
- Rahvusvaheliste portaali külastusstatistika – üldistavad andmed riikide kohta on koondatud nt „The Digital Country Index“ raportis.

Kaetavate riikide loend rahvusvahelistes statistilistes andmebaasides ning uuringutes varieerub ning ei hõlma alati kõiki potentsiaalseid sihtturge. Sellisel juhul tuleb uurimisküsimustele vastata täiendavaid andmeid kogudes – alustades riiklikust statistikast ning avalikust teabest.

Sihtturu siseriiklikud andmed – eeldab üldjuhul sihtturu rahvuskeele oskaja kaasamist turu-uuringu läbi viimisesse:

- Riiklik statistika – kõikides riikides olemas, üldjuhul ka inglise ja/või venekeelne versioon andmebaasist; üldjuhul rohkem andmeid võrdluses rahvusvahelise statistikaga;
- Sihtturul läbi viidud siseriiklikud uuringud – kasutus nõuab üldjuhul rahvuskeele valdaja kaasamist analüüsi läbi viimisesse; osaliselt olemas ka inglise ja vene keelsed kokkuvõtted;
- Siseriiklikud andmebaasid – nt. töökohtade pakkumine, vajalik on määratleda andmebaaside üldkogum ja valim; suurtes riikides on nt tööturuportaale suurel hulgal, mille seast tuleb teha informeeritud valim;
- Riikide õigusaktid jms dokumendid (sh ülikoolide sisesed regulatsioonid) – võimaldavad kirjeldada kõrgharidussüsteemi erinevaid parameetreid (nt. õppemaks, stipendiumid, tugiteenused);
- Riigiasutuste ja ülikoolide kodulehed, ametkondlikud aruanded – võimaldavad kirjeldada kõrgharidusteenuse pakkumise ja turunduse erinevaid aspekte, sh inglise keelsed õppekavad, välistudengite arv, konkurentsriikide turundustegevus sihtriikides.

Eesti rahvusvahelise kõrghariduse ja turunduse andmed:

- Riigiasutuste (Haridus- ja Teadusministeerium, Ettevõtluse Arendamise SA, SA Archimedes) ja ülikoolide tegevus- ja tulemusaruandlus - võimaldavad kirjeldada kõrgharidusteenuse pakkumise ja turunduse erinevaid aspekte, sh inglisekeelsed õppekavad, välistudengite arv, väljalangevus, turundustegevus sihtriikides;
- Eesti portaali külastusstatistika – mõõta saab nii üldist ee-domeenide külastatavust riikide kaupa kui ka konkreetsemalt Eesti rahvusvahelise kõrghariduse pakkumisega seonduvat (Study of Estonia; DreamApply, ülikoolide ingliskeelsed õppetöö leheküljed).

Sihtturgude võrdlemisel on soovituslik kasutada kõige värskema andmekogude andmeid – see tähendab viimase aasta alusel, mille kohta andmed on kättesaadavad. Juhul kui viimase aasta andmed on analüüsi läbiviimise ajal kättesaadavad üksnes üksikute riikide kohta, siis on parem alternatiiv kasutada aasta võrra vanemaid andmeid, mis on kõigi või enamuse sihtriikide kohta olemas. Trendide hindamisel on soovituslik ajahorisont viimased 5 aastat, mille kohta on andmed kättesaadavad.

Turu-uuringute meetoodika eeldab uuringute läbiviimise käigus ka väikesemahulist originaalandmete tootmist, seda eelkõige e-küsitluste vormis lühikeste hindamisankeetide täitmise näol.

4. TURU-UURINGUTE KOMPONENDID JA KRITEERIUMID

4.1. Kliendianalüüs: sihtturu kõrgharidusteenuse tarbijate kliendikäitumine

Üldisest turundusteooriast lähtudes (vt. Lehmann ja Winer, 2007) peaks klientide analüüs vastama küsimustele: Kes ostavad rahvusvahelist kõrgharidust?; Mida ostavad ja kuidas kasutavad?; Kus nad ostavad?; Kuidas ostavad?; Kuidas teevad valikuid; Miks toodet eelistatakse?; Millised on kliendi väärtused?; Kuidas suhtutakse turundusse? Meetoodika lähteülesandest tulenevalt esitatakse küsimused ja hinnatakse vastuseid kliendikäitumise kohta sihtturgudel tervikuna – summaarsete ja keskmiste väärtustena. Sihtturgude võrdlemiseks sobivad need küsimused ja vastused kliendikäitumise kohta, mis kirjeldavad sihtturu subjekti (potentsiaalse kliendi, noore inimese) kalduvust või soodumust kõrgharidusteenuse, sh rahvusvahelise kõrgharidusteenuse ostmiseks, osalust rahvusvahelises kõrghariduse mobiilsuses, valdkondlike valikute langetamiseks, aga samuti Eesti kõrgharidussüsteemi poolt pakutava rahvusvahelise kõrgharidusteenuse ostmiseks, sobivust Eesti tööturuga. Eelistatud peaksid olema sihtturgud, kus rahvusvahelise kõrgharidusteenuse ostmine on suhteliselt (st võrdluses teiste sihtturgudega, seoses riikide rühmade keskmisega) tõenäolisem. Analüüsi valdkondliku fookuse puhul on eelistatud õppevaldkonnad, mida sihtriigi noored eelistavad.

Kriteerium 1.1. Kõrghariduse kui haridusvaliku tähtsus

Hindamisküsimus: Milline on kõrghariduse kui haridusvaliku tähtsus sihtriigi noorte seas?

Vastamise meetod: kasutada võrdlevat statistikat eelneva perioodi ajal¹ tehtud haridusvalikute kohta

Sobivad mõõdikud: kolmanda taseme hariduses osalemise määr; kõrghariduses osalemise määr; magistritaseme hariduses osalemise määr

Võrdlevaid andmeallikaid:

UNESCO <http://uis.unesco.org/indicator/edu-part-er-ger>

¹ Üldjuhul võrreldakse riike kõige värskemate andmete alusel (st viimase aasta alusel, mille kohta andmed on andmekogudes kättesaadavad). Trendide hindamisel on soovituslik ajahorisont viimased 5 aastat, mille kohta on andmed kättesaadavad (vt. ka ptk 3).

Andmed: Gross enrolment ratio by level of education between 2010 and 2015 - UNIT OF MEASURE [Percentage], SEX [Total], EDUCATION CATEGORY [Total], LEVEL OF EDUCATION [Tertiary education]²

OECS statistics <http://stats.oecd.org/>

Andmed: Enrolment rate by age group: Bachelor's or equivalent level (ISCED2011 level 6); Master's or equivalent level (ISCED2011 level 7); Doctoral or equivalent level (ISCED2011 level 8)

Eurostat <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>

Andmed: Students in tertiary education by age groups - as % of corresponding age population (educ_uoe_enrt07); Students in tertiary education - as % of 20-24 years old in the population (educ_uoe_enrt08)

Kriteeriumi hindamise alused: mõõdiku väärtuste trend sihtriigis – rohkem hinnatud on kõrghariduses osalemise määra kasvav trend; sihtriigi väärtuste võrdlus teiste analüüsitava teiste sihtriikidega ehk alternatiivsete sihtturgudega – rohkem hinnatud on sihtturud, milles kõrgharidus on võrdluses teiste analüüsitava teiste sihtturgudega tähtsam haridusvalik (vt ptk 3).

Tabel 7. Kriteeriumi 1.1. (Kõrghariduse kui haridusvaliku tähtsus) kvantitatiivse hindamise tabel

Mõõdik	Kvantitatiivne hinne		
	3	2	1
Osalemise määra trend	kasvav	muutumatu	kahanev
Osalemise määr võrdluses teiste analüüsitava riikidega	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Kriteeriumi kvantitatiivne hinnang	Aritmeetiline keskmine		

Kriteeriumi kaal komponendi üldhinnangus: madal (1)

Kriteerium 1.2. Kõrghariduse valdkondlike eelistuste kooskõla Eesti tööturu prioriteetsete vajadustega

Hindamisküsimus: Kuivõrd suure osakaalu moodustavad sihtriigi üliõpilaste valdkondlikes eelistustes loodusteaduste, matemaatika ja infotehnoloogia (IT) üliõpilased³ (sisseastujad, õppijad, lõpetajad)?

² Siin ja edaspidi on rahvusvahelistes võrdlevates andmebaasides sisalduvatele mõõdikutele osundamisel kasutatud originaalkeelseid määratlusi.

³ Valdkondlikus analüüsis, näiteks hinnates riike üksnes vastavalt sobivusele Eesti kunsti- ja/või muusikakõrgkoolide rahvusvahelise õppe sihtturgudena, on hindamise aluseks üliõpilaste osakaal vastavas õppevaldkonnas.

Vastamise meetod: kasutada võrdlevat statistikat ja rahvusvaheliste võrdlusuuringute (esmaajones Eurostudent V) tulemusi tehtud haridusvalikute kohta

Sobivad mõõdikud: õppevaldkonda sisse astujate üliõpilaste osakaal kõigist üliõpilastest (haridustasemete kaupa) – eelistatud mõõdik; juhul kui osade analüüsitava riikide kohta andmed puuduvad, kasutada alternatiivina mõõdikuid: õppevaldkonna üliõpilaste osakaal kõigist üliõpilastest (haridustasemete kaupa); õppevaldkonnas ülikooli lõpetavate osakaal kõigist üliõpilastest (haridustasemete kaupa)

Võrdlevaid andmeallikaid:

UNESCO <http://uis.unesco.org/indicator/edu-compl-grad-field>

- Distribution of tertiary graduates by field of education between 2009 and 2014; SEX [Total], FIELD OF EDUCATION [Agriculture; Education; Engineering, Manufacturing and Construction; Health and Welfare; Humanities and Arts; Science; Services programmes; Social Sciences, Business and Law programmes
- Percentage of students in tertiary education enrolled in field of education
- Distribution of graduates in tertiary education by field of education
- Percentage of graduates from tertiary education graduating from field of education

The World Bank DataBank: Education Statistics <http://databank.worldbank.org/> - UNESCO Institute for Statistics

Eurostudent V (2016): <http://database.eurostudent.eu/>

- C 4 Field of study by characteristics of students (I) - Students' enrolment in various fields of study by study-related characteristics- only BA students: education; humanities and arts; social sciences, business, law; (natural) science; engineering, manufacturing, construction; agriculture; health and welfare; services
- C 4 Field of study by characteristics of students (I) - Students' enrolment in various fields of study by study-related characteristics- only MA students: education; humanities and arts; social sciences, business, law; (natural) science; engineering, manufacturing, construction; agriculture; health and welfare; services
- C 5 Field of study by characteristics of students (II) - Students' enrolment in various fields of study by socio-demographic characteristics - only BA students
- C 5 Field of study by characteristics of students (II) - Students' enrolment in various fields of study by socio-demographic characteristic- only MA students

OECD statistics <http://stats.oecd.org/>

- Enrolment by field and by country of origin: Education; Sciences and engineering; Humanities and arts; Social sciences, business and law; Education, humanities and social sciences; Science, mathematics and computing; Engineering, manufacturing and construction; Agriculture and veterinary; Health and Welfare; Services; Kokku ja mujalt maailmast – OECD riikide kohta

Kriteeriumi hindamise alused: mõõdiku väärtuste trend sihtriigis – rohkem on hinnatud loodusteaduste, matemaatika ja IT [Science] üliõpilaste osakaalu kasv sihtriigis; sihtriigi väärtuste võrdlus teiste analüüsitava teiste sihtriikidega ehk alternatiivsete sihtturgudega – rohkem hinnatud on sihtturud, milles loodusteaduste, matemaatika ja IT [Science] üliõpilaste osakaal on võrdluses teistega suurem.

Tabel 8. Kriteeriumi 1.2. (Kõrghariduse valdkondlike eelistuste koostöös Eesti tööturu prioriteetsete vajadustega) kvantitatiivse hindamise tabel

	Kvantitatiivne hinne		
Mõõdik	3	2	1
Osakaalu muutumise trend	kasvav	muutumatu	kahanev
Osakaal võrdluses teiste analüüsitava riikidega	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Kriteeriumi kvantitatiivne hinnang	Aritmeetiline keskmine		

Kriteeriumi kaal komponendi üldhinnangus: keskmine (2)

Kriteerium 1.3. Sihtturu üliõpilaste huvitus rahvusvahelises kõrghariduse mobiilsuses osalemisel

Hindamisküsimused: Kuivõrd suur osa sihtturu üliõpilastest sooviks omandada kõrgharidust välisriikides ja/või õppida rahvusvahelisel õppekaval?

Vastamise meetod: kasutada rahvusvaheliste võrdlusuuringute (esmajoones Eurostudent V) tulemusi üliõpilaste kavatsuste kohta

Sobivad mõõdikud: välisriikides kõrgharidust omandada soovivate üliõpilaste osakaal

Võrdlevaid andmeallikaid:

Eurostudent V (2016): <http://database.eurostudent.eu/> (vt ka varasemad Eurostudent uuringud)

- K 1 Enrolment abroad by characteristics of students (I): students who have not been enrolled abroad but plan to go, % - all students, bachelors, masters;

Kriteeriumi hindamise alused: mõõdiku väärtuste trend sihtriigis – rohkem on hinnatud sihtturud, milles kõrghariduse rahvusvahelises mobiilsuses osalemise huviga üliõpilaste osakaal kasvab; sihtriigi väärtuste võrdlus teiste analüüsitava teiste sihtriikidega – rohkem hinnatud on sihtturud, mille üliõpilaskonnas on suurem osakaal rahvusvahelise kõrghariduse mobiilsuse huviga üliõpilasi (eraldi bakalaureuse ja magistritaseme üliõpilased) osakaal on võrdluses teistega suurem.

Tabel 9. Kriteeriumi 1.3. (Sihtturu noorte huvi rahvusvahelises kõrghariduse mobiilsuses osalemisel) kvantitatiivse hindamise tabel

Mõõdik	Kvantitatiivne hinne		
	3	2	1
Osakaalu muutumise trend	kasvav	muutumatu	kahanev
Osakaal võrdluses teiste analüüsitavate riikidega: bakalaureuse taseme üliõpilased	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Osakaal võrdluses teiste analüüsitavate riikidega: magistri taseme üliõpilased	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Kriteeriumi kvantitatiivne hinnang	Aritmeetiline keskmine		

Kriteeriumi kaal komponendi üldhinnangus: keskmine (2)

Kriteerium 1.4. Üliõpilaste rahvusvaheline mobiilsus

Hindamisküsimused: Kuivõrd suur osa sihtturu noortest õpib välisriigi ülikoolides?

Vastamise meetod: kasutada võrdlevat statistikat tehtud haridusvalikute kohta

Sobivad mõõdikud: välisriikides õppivate üliõpilaste osakaal kõigist üliõpilastest (haridustasemetete lõikes) võrdluses alternatiivsete sihtturgudega; välisriikides kraadi omandavate üliõpilaste osakaal võrdluses alternatiivsete sihtturgudega

Võrdlevaid andmeallikaid:

UNESCO <http://uis.unesco.org/en/uis-student-flow>

- Outbound mobility ratio
- Gross outbound enrolment ratio

The World Bank DataBank: Education Statistics <http://databank.worldbank.org/> - UNESCO Institute for Statistics

- Net flow of internationally mobile students (inbound - outbound), both sexes (number)
- Net flow ratio of internationally mobile students (inbound - outbound), both sexes (%)
- Outbound mobility ratio, all regions, both sexes (%)

Eurostudent V (2016): <http://database.eurostudent.eu/>

- K 1 Enrolment abroad by characteristics of students (I): students who have been enrolled abroad, % (all, bachelors, masters)

Eurostat

- Mobile students from abroad enrolled by education level, sex and field of education
- Mobile students from abroad enrolled by education level, sex and country of origin
- Distribution of mobile students from abroad enrolled at education level by sex and field of education
- Degree mobile graduates from abroad by education level, sex and field of education
- Degree mobile graduates from abroad by education level, sex and country of origin

ERASMUS+

- Erasmus+ Programme Annual Report 2015; 2014

Kriteeriumi hindamise alused: kõrgem välisriikides õppivate üliõpilaste osakaal ja selle kasvav trend osundab sihtturu üliõpilaste suuremale kalduvusele otsustada rahvusvahelise kõrghariduse kasuks – mõlemad on rohkem hinnatud sihtturgude tunnused

Tabel 10. Kriteeriumi 1.4. (Üliõpilaste rahvusvaheline mobiilsus) kvantitatiivse hindamise tabel

Mõõdik	Kvantitatiivne hinne		
	3	2	1
Osakaalu muutumise trend	kasvav	muutumatu	kahanev
Osakaal võrdluses teiste analüüsitavate riikidega	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Kriteeriumi kvantitatiivne hinnang	Aritmeetiline keskmine		

Kriteeriumi kaal komponendi üldhinnangus: kõrge (3)

Kriteerium 1.5. Rahvusvahelise kõrghariduse valdkondlike eelistuste kooskõla Eesti tööturu prioriteetsete vajadustega

Hindamisküsimus: Kuivõrd suure osakaalu moodustavad sihtriigi rahvusvaheliste üliõpilaste valdkondlikes eelistustes loodusteaduste, matemaatika ja infotehnoloogia (IT) üliõpilased⁴ (sisseastujad, õppijad, lõpetajad)?

Vastamise meetod: kasutada võrdlevat statistikat ja rahvusvaheliste võrdlusuuringute (esmajoones Eurostudent V) tulemusi tehtud haridusvalikute kohta

⁴ Valdkondlikus analüüsis on hindamise aluseks üliõpilaste osakaal vastavas õppevaldkonnas.

Sobivad mõõdikud: õppevaldkonna üliõpilaste osakaal kõigist üliõpilastest (haridustasemete kaupa); õppevaldkonda sisse astujate üliõpilaste osakaal kõigist üliõpilastest (haridustasemete kaupa); õppevaldkonnas ülikooli lõpetavate osakaal kõigist üliõpilastest (haridustasemete kaupa)

Võrdlevaid andmeallikaid:

Eurostudent V (2016): <http://database.eurostudent.eu/> (vt ka varasemad Eurostudent uuringud)

- K 4 Enrolment abroad by field of study – education; humanities and arts; social sciences, business, law; (natural) science; engineering, manufacturing, construction; agriculture; health and welfare; services

Kriteeriumi hindamise alused: mõõdiku väärtuste trend sihtriigis – rohkem on hinnatud loodusteaduste, matemaatika ja IT [Science] rahvusvaheliste üliõpilaste osakaalu kasv sihtriigis; sihtriigi väärtuste võrdlus teiste analüüsitava sihtriikidega – rohkem hinnatud on sihtturud, milles loodusteaduste, matemaatika ja IT [Science] rahvusvahelist üliõpilaste osakaal on võrdluses teistega suurem.

Tabel 11. Kriteeriumi 1.5. (Rahvusvahelise kõrghariduse valdkondlike eelistuste kooskõla Eesti tööturu prioriteetsete vajadustega) kvantitatiivse hindamise tabel

Mõõdik	Kvantitatiivne hinne		
	3	2	1
Osakaalu muutumise trend	kasvav	muutumatu	kahanev
Osakaal võrdluses teiste analüüsitava riikidega	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Kriteeriumi kvantitatiivne hinnang	Aritmeetiline keskmine		

Kriteeriumi kaal komponendi üldhinnangus: keskmine (2)

Kriteerium 1.6. Üliõpilaste rahvusvahelise kõrghariduse territoriaalsete eelistuste lähedus Eestile

Hindamisküsimus: Kuivõrd suure osakaalu moodustavad sihtturu üliõpilaste eelistustes Eestiga sarnaste riikide ülikoolid?

Vastamise meetod: kasutada võrdlevat statistikat ja rahvusvaheliste võrdlusuuringute (esmajoonel Eurostudent V) tulemusi tehtud haridusvalikute või -eelistuste kohta

Sobivad mõõdikud: EL liikmesriikidest Kesk- ja Ida-Euroopa (CEE) riikide osakaal sihtturu välisüliõpilastest; EL liikmesriikidest Kesk- ja Ida-Euroopa riikide osakaal kavandatavate välisõpingute vastuvõtu riikide seas

Võrdlevaid andmeallikaid:

 UNESCO <http://uis.unesco.org/en/uis-student-flow>

- Outward mobility – country of destination

 OECS statistics <http://stats.oecd.org/>

- Enrolment of international students by origin, 2014 – OECD riikide kohta; kõik päritoluriigid (summeerides saab tulemuse sihtriigi üliõpilaste kohta OECD riikide ülikoolides)
- International graduates by origin – OECD riikide kohta; kõik päritoluriigid (summeerides saab tulemuse sihtriigi üliõpilaste kohta OECD riikide ülikoolides)

 Eurostudent V (2016): <http://database.eurostudent.eu/>

- K 11 Plans for destination of planned enrolment abroad - Region of destination for planned enrolment abroad; Host country for planned enrolment abroad
- K 6 Choice of region/country for realised enrolment abroad - Region of destination of enrolment abroad (most recent stay); Host country of enrolment abroad (most recent stay)

Kriteeriumi hindamise alus: Eestile territoriaalselt, majanduslikult kultuuriliselt ja poliitiliselt lähedastesse riikidesse toimuv või kavandatav suurem üliõpilasränne osundab suuremale võimalusele olla tulemuslik sihtturu üliõpilaste meelitamisel Eestisse õppima

Tabel 12. Kriteeriumi 1.6. (Üliõpilaste rahvusvahelise kõrghariduse territoriaalsete eelistuste lähedus Eestile) kvantitatiivse hindamise tabel

Mõõdik	Kvantitatiivne hinne		
	3	2	1
CEE riikide osakaal tehtud haridusvalikutes võrdluses teiste analüüsitud riikidega	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
CEE riikide osakaal kavandatavates haridusvalikutes võrdluses teiste analüüsitud riikidega	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Kriteeriumi kvantitatiivne hinnang	Aritmeetiline keskmine		

Kriteeriumi kaal komponendi üldhinnangus: väike (1)

Kriteerium 1.7. Eesti ülikoolide väärtuspakkumise sobivus üliõpilaskandidaatidele

Hindamisküsimus: Milline osa Eesti ülikoolide vastu huvi tundnud sihtturu liikmetest jõuab sisseastumisavalduse esitamiseni? Milline osa Eesti ülikoolidesse avalduse esitanud üliõpilaskandidaatidest võetakse ülikoolidesse vastu?

Vastamise meetod: kasutada andmekogude andmeid ning viia läbi interneti kodulehtede külastatavuse loendus IP-aadresside alusel

Sobivad mõõdikud: DreamApply Estonia süsteemis laekunud avalduste arvu suhe DreamApply Estonia ja Study in Estonia kodulehtede külastatavuse kordade arvu võrdluses alternatiivsete sihtturgudega; Eesti Hariduse Infosüsteemis (EHIS) sisalduvate välisüliõpilaste arvu suhe DreamApply Estonia süsteemis avalduse esitanute arvuga

Võrdleva hindamise andmeallikad:

- DreamApply Estonia ja Study in Estonia kodulehtede külastatavuse kordade arv sihtriikide (ja vajadusel õppevaldkondade, koolide) lõikes;
- DreamApply Estonia süsteemis laekunud avaldused sihtriikide (ja vajadusel õppevaldkondade, koolide) lõikes.
- EHIS tabel kraadiõppurite kohta Eesti ülikoolides: 2016/17 /ja varasemad) - Välisüliõpilaste arv; Välisüliõpilaste arv, kes kuulusid vastuvõetute hulka 2016/17; riigid, õppevaldkonnad ja õppekavarühmad

Kriteeriumi hindamise alus: avalduste laekumise ja kodulehtede külastatavuse kõrgem suhtarv osundab suuremale väärtuspakkumise esialgsele sobivusele; kraadiõppurite ja laekunud avalduste arvu kõrgem suhtarv osundab suuremale lõplikule sobivusele

Tabel 13. Kriteeriumi 1.7. (Eesti ülikoolide väärtuspakkumise sobivus üliõpilaskandidaatidele) kvantitatiivse hindamise tabel

Mõõdik	Kvantitatiivne hinne		
	3	2	1
Laekunud avalduste suhe Interneti kodulehtede küllastatuskordade arvu	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Kraadiõppurite ja laekunud avalduste suhtarv	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Kriteeriumi kvantitatiivne hinnang	Aritmeetiline keskmine		

Kriteeriumi kaal komponendi üldhinnangus: kõrge (3)

Kriteerium 1.8. Turundustegevuse tulemuslikkus sihtturu klientidele

Hindamisküsimus: Kuivõrd tulemuslik on Eesti ülikoolide tegevus kõrgharidusteenuse turundamisel ja müügil sihtturu noortele?

Vastamise meetod: viia läbi lühike e-küsitlus Eesti ülikoolide (valdkondlike analüüside korral ka asjakohaste struktuuriüksuste) turundusspetsialistidega

Sobivad mõõdikud: vastuste keskmised väärtused hindamisküsimuste lõikes (eeldus, et ülikoolid ja riik on sihtturul turundustegevusi teinud – juhul kui mitte, jääb kriteerium vastava sihtturu komponendi väärtuse arvutamisel välja)

Hindamisankeedi soovituslikud küsimused:

1. Kuivõrd tulemuslik on riikide võrdluses olnud senine turundustegevus sihtriigi üliõpilaskandidaatide seas võttes aluseks laekunud avalduste arvu?
2. Kuivõrd tulemuslik on riikide võrdluses olnud senine turundustegevus sihtriigi üliõpilaskandidaatide seas võttes aluseks õppima asunute arvu?

Hindamise skaala: keskmisest suurema tulemuslikkusega (3); keskmise tulemuslikkusega (2); keskmisest madalama tulemuslikkusega (1)

Kriteeriumi hindamise alus: suurem tulemuslikkus tähendab sobivamat sihtturgu

Tabel 14. Kriteeriumi 1.8. (Turundustegevuse tulemuslikkus sihtturu klientidele) kvantitatiivse hindamise tabel

Mõõdik	Kvantitatiivne hinne		
	3	2	1
Tulemuslikkus laekunud avalduste arvu alusel küllastatuskordade arvu	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Tulemuslikkus õppima asunute arvu alusel	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Kriteeriumi kvantitatiivne hinnang	Aritmeetiline keskmine		

Kriteeriumi kaal komponendi üldhinnang: kõrge (3)

Kriteerium 1.9. Sihtturu üliõpilaste valmisolek/sobivus Eestis õppimiseks

Hindamisküsimus: Milline on sihtturu üliõpilaste valmisolek õppida Eesti ülikoolides?

Vastamise meetod: viia läbi lühike e-küsitlus Eesti ülikoolide (valdkondlike analüüside korral ka asjakohaste struktuuriüksuste) õppekorralduse spetsialistide ning rahvusvaheliste õppekavade programmijuhtidega

Sobivad mõõdikud: vastuste keskmised väärtused skaalal: keskmisest suurem (3); keskmisel tasemel (2); keskmisest väiksem (1), hindamisküsimuste lõikes.

Hindamisankeedi soovituslikud küsimused:

1. Milline on sihtturu üliõpilaste hariduslik valmisolek õppida Eesti ülikoolide kraadiõppes võrrelduna teiste sihtriikidega?
2. Milline on sihtturu üliõpilaste hariduslik valmisolek õppida Eesti ülikoolides vahetusüliõpilasena võrrelduna teiste sihtriikidega?
3. Milline on sihtturu üliõpilaste valmisolek õppida inglise keeles?
4. Kuivõrd sobituvad sihtturu üliõpilased õpperühmadesse?
5. Milline on sihtrühma kalduvus õpingute ennetähtaegseks katkestamiseks?
6. Milline on sihtrühma kalduvus õpingute „venitamiseks“?
7. Milline on sihtrühma valmisolek ja soov peale õpingute lõpetamist siseneda Eesti tööturule?

Kriteeriumi hindamise alus: suurem valmisolek ja sobivus ning väiksem kalduvus välja langeda tähendab sobivamat sihtturgu.

Tabel 15. Kriteeriumi 1.9. (Sihtturu üliõpilaste sobivus Eestis õppimiseks) kvantitatiivse hindamise tabel

Mõõdik	Kvantitatiivne hinne		
	3	2	1
Hariduslik valmisolek õppida Eesti ülikoolide kraadiõppes	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Hariduslik valmisolek õppida Eesti ülikoolides vahetusüliõpilasena	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Valmisolek õppida inglise keeles	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Sobivus õpperühmadesse	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Kalduvus õpingute ennetähtaegseks katkestamiseks	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Kalduvus õpingute „venitamiseks“	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Valmisolek ja soov peale õpingute lõpetamist siseneda Eesti tööturule	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Kriteeriumi kvantitatiivne hinnang	Aritmeetiline keskmine		

Kriteeriumi kaal komponendi üldhinnang: kõrge (3)

4.2. Sihtturu potentsiaal

Teiseks keskseks turuanalüüsi fookuseks on sihtturu turupotentsiaal, mida saab mõõta mahuliste mõõdikute ja kriteeriumitega, valdavalt olemasoleva olukorra alusel, osalt ka trendide alusel. Kehtib üks üldine printsiip – suurem maht on parem, kasvav mahutrend on parem.

Kriteerium 2.1. Kõrgharidust nõudva/eeldava tööturu maht

Hindamisküsimus: Kui suur on kõrgharidust nõudvate töökohtade arv sihtturul⁵?

Vastamise meetod: kasutada võrdlevat tööturustatistikat

Sobivad mõõdikud: kõrgharidusega töökohtade arv

Võrdlevaid andmeallikaid:

Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (ILO) tööturu statistika andmebaas (<http://www.ilo.org/ilostat/>):

- Working-age population by sex, age and education
- **Labour force by sex, age and education**
- Labour force participation rate by sex, age and education
- **Employment by sex, age and education**
- Employment distribution by education (by sex and age)
- Employment by sex and economic activity - selected ISIC level 2
- Employment by sex and occupation - selected ISCO level 2
- Youth employment by sex, age, rural / urban areas and economic activity
- Youth employment by sex, age, rural / urban areas and occupation
- Employment by economic activity and occupation
- Employment by sector - ILO modeled estimates, Nov. 2016; Total, Agriculture, Industry, Services; 2000-2021; by sex; by country;
- Employment by occupation - ILO modeled estimates, Nov. 2016; Total, Skill levels 3 and 4 (high), Skill level 2 (medium), Skill level 1 (low); 2000-2021; by sex; by country;

The World Bank DataBank: Education Statistics <http://databank.worldbank.org/> - International Labour Organization, Key Indicators of the Labour Market database.

- Labor force with tertiary education (% of total)

⁵ Valdkondlikus analüüsis on hindamise aluseks töökohtade arv vastavas majandusvaldkonnas.

Kriteeriumi hindamise alus: sihtturu kõrgharidusega töökohtade arvu võrdluses teiste analüüsi kaasatud sihtturgudega – suurem arv tähendab suuremat turupotentsiaali; kõrgharidusega töökohtade arvu muutus – kasvav trend tähendab suuremat turupotentsiaali.

Tabel 16. Kriteeriumi 2.1. (Kõrgharidust nõudva/eeldava tööturu maht) kvantitatiivse hindamise tabel

Mõõdik	Kvantitatiivne hinne		
	3	2	1
Kõrgharidusega töökohtade arvu trend	kasvav	muutumatu	kahanev
Kõrgharidusega töökohtade arv võrdluses teiste analüüsitavate riikidega	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Kriteeriumi kvantitatiivne hinnang	Aritmeetiline keskmine		

Kriteeriumi kaal komponendi üldhinnangus: keskmine (2)

Kriteerium 2.2. Haritud tööjõu puudus

Hindamisküsimus: Kuivõrd suur on haritud tööjõu puudus sihtturul?

Vastamise meetod: kasutada tööturu analüüside tulemusi

Sobivad mõõdikud: oskuste lõhe; tööturu osaliste ja ekspertide hinnangud haritud tööjõu (olulise) puuduse kohta (sh valdkondlikes analüüsides ka erinevate valdkondade kohta)

Võrdlevad andmeallikad:

OECS statistics <http://stats.oecd.org/> - World Indicators of Skills for Employment

- Skills gap - Percent of firms identifying an inadequately educated workforce as a major constraint. The computation of the indicator is based on the rating of the obstacle as a potential constraint to the current operations of the establishment.

OECD Employment Outlook 2016; ILO Labour Force Surveys

Täiendavad andmed: riigipõhised analüüsid ja fookusraportid

Kriteeriumi hindamise alus: oskuste lõhe sihtriigis – suuremat lõhet omavad sihtturud omavad suuremat turupotentsiaali

Tabel 17. Kriteeriumi 2.1. (Kõrgharidust nõudva/eeldava tööturu maht) kvantitatiivse hindamise tabel

Mõõdik	Kvantitatiivne hinne		
	3	2	1
Oskuste lõhe suurus	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Kriteeriumi kvantitatiivne hinnang	Aritmeetiline keskmine		

Kriteeriumi kaal komponendi üldhinnangus: madal (1)

Kriteerium 2.3. Kõrgkooli astumise ealiste noorte üldarv sihtturul

Hindamisküsimused: Kui suur on kõrgkoolidesse sisseastumise ealiste noorte üldarv sihtriigis?

Vastamise meetodid: kasutada rahvastikustatistikat

Sobivad mõõdikud: noorte (erinevad asjakohased vanusrühmad) arv

Võrdlevaid andmeallikaid:

ILO statistics:

- Youth working-age population by sex, age, rural / urban areas, school attendance status and education
- Youth working-age population by sex, age, rural / urban areas, school attendance status and labour market status
- Youth working-age population by sex, age, rural / urban areas, school attendance status and labour market status

The World Bank DataBank: Education Statistics <http://databank.worldbank.org/>

- Population of the official age for tertiary education, both sexes (number) - UNESCO Institute for Statistics
- Population of the official age for post-secondary non-tertiary education, both sexes (number)

OECD statistics <http://stats.oecd.org/>

- Graduates by age: Upper secondary education (ISCED2011 level 3); Post-secondary non-tertiary education (ISCED2011 level 4)

Kriteeriumi hindamise alus: noorte arv sihtriigis võrdlusena teiste analüüsitava sihtturgudega – suurem arv tähendab suuremat turupotentsiaali; mõõdiku väärtuste trend sihtriigis - kasvav trend tähendab suuremat turupotentsiaali;

Tabel 18. Kriteeriumi 2.3. (Kõrgkooli astumise ealiste noorte üldarv sihtturul) kvantitatiivse hindamise tabel

Mõõdik	Kvantitatiivne hinne		
	3	2	1
Noorte arvu muutus	kasvav	muutumatu	kahanev
Noorte arv võrdluses teiste analüüsitud riikidega	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Kriteeriumi kvantitatiivne hinnang	Aritmeetiline keskmine		

Kriteeriumi kaal komponendi üldhinnangus: madal (1)

Kriteerium 2.4. Kõrgharidusasutustesse sisseastujate arv

Hindamisküsimused: Milline on iga-aastane kõrgkoolidesse sisse astunute üldarv sihtriigis, sh õppetasemete lõikes?

Vastamise meetodid: kasutada kõrghariduse statistikat

Sobivad mõõdikud: kõrghariduse erinevatesse astmetesse iga-aastane sisse astujate arv ning selle muutus

Võrdlevaid andmeallikaid:

The World Bank DataBank: Education Statistics <http://databank.worldbank.org/> - UNESCO Institute for Statistics

- Enrolment in tertiary education, ISCED 6 programmes, both sexes (number)
- Enrolment in tertiary education, ISCED 7 programmes, both sexes (number)
- Enrolment in tertiary education, ISCED 8 programmes, both sexes (number)
- Gross enrolment ratio, tertiary, both sexes (%)

OECD statistics <http://stats.oecd.org/>

- New entrants by age: Bachelor's or equivalent level (ISCED2011 level 6); Master's or equivalent level (ISCED2011 level 7); Doctoral or equivalent level (ISCED2011 level 8); Total tertiary education excluding doctoral level (ISCED 2011 levels 5 to 7) – OECD riikide kohta

Kriteeriumi hindamise alus: suurem kõrgkooli astunute arv võrdlusena teiste analüüsitud sihtturgudega tähendab suuremat turupotentsiaali; kõrgkooli astunute arvu kasv tähendab suuremat turupotentsiaali

Tabel 19. Kriteeriumi 2.4. (Kõrgharidusasutustesse sisseastujate arv) kvantitatiivse hindamise tabel

Mõõdik	Kvantitatiivne hinne		
	3	2	1
Kõrgkooli sisseastujate (kõik õppetasemed) arvu muutus	kasvav	muutumatu	kahanev
Bakalaureuseõppesse sisseastujate arv	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Magistriõppesse sisseastujate arv	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Kriteeriumi kvantitatiivne hinnang	Aritmeetiline keskmine		

Kriteeriumi kaal komponendi üldhinnangus: suur (3)

Kriteerium 2.5. Rahvusvahelise kõrghariduse vastu huvi tundva üliõpilaskonna suurus

Hindamisküsimus: Kui suur on sihturu üliõpilaste arv, kes on huvitatud õpingutest välisriikides, kuid ei ole seda huvi veel realiseerinud?

Vastamise meetod: kasutada rahvusvaheliste võrdlusuuringute (esmajoones Eurostudent V) tulemusi üliõpilaste kavatsuste kohta

Sobivad mõõdikud: Üliõpilaste (sh bakalaureuse ja magistritaseme üliõpilaste) arv, kes kavandavad õpinguid välisriikides

Võrdlevaid andmeallikaid:

Eurostudent V (2016): <http://database.eurostudent.eu/>

- K 1 Enrolment abroad by characteristics of students (I) - students who have not been enrolled abroad but plan to go, % - all students, bachelor students, master students (osakaal korrutada üliõpilaste üldarvuga sihtturul)
- K 4 Enrolment abroad by field of study - students who have not been enrolled abroad but plan to go, % - education; humanities and arts; social sciences, business, law; (natural) science; engineering, manufacturing, construction; agriculture; health and welfare; services

Kriteeriumi hindamise alus: suurem välismaal õppida kavandajate arv tähendab sihturu suuremat potentsiaali.

Tabel 20. Kriteeriumi 2.5. (Üliõpilaste huvi rahvusvahelise kõrghariduse vastu) kvantitatiivse hindamise tabel

Mõõdik	Kvantitatiivne hinne		
	3	2	1
Välisriikides õppimist kavandavate bakalaureusetudengite arv	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Välisriikides õppimist kavandavate magistrantide arv	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Kriteeriumi kvantitatiivne hinnang	Aritmeetiline keskmine		

Kriteeriumi kaal komponendi üldhinnangus: keskmine (2)

Kriteerium 2.6. Välisriikides kõrghariduse omandajate arv

Hindamisküsimus: Kui palju sihtriigi üliõpilasi õpib välisriikides?

Vastamise meetod: kasutada võrdlevat statistikat ja rahvusvaheliste võrdlusuuringute (esmajoones Eurostudent V) tulemusi tehtud haridusvalikute kohta

Sobivad mõõdikud: Üliõpilaste (sh bakalaureuse ja magistritaseme üliõpilaste) arv, kes õpivad välisriikides

Võrdlevaid andmeallikaid:

UNESCO <http://uis.unesco.org/en/uis-student-flow>

- Total number of mobile students abroad
- Outbound mobility ratio
- Gross outbound enrolment ratio

Eurostudent V (2016): <http://database.eurostudent.eu/>

- K 1 Enrolment abroad by characteristics of students (I) - students who have been enrolled abroad, % - all students, bachelor students, master students
- K 4 Enrolment abroad by field of study - students who have been enrolled abroad, % - education; humanities and arts; social sciences, business, law; (natural) science; engineering, manufacturing, construction; agriculture; health and welfare; services

OECS statistics <http://stats.oecd.org/>

- Enrolment of international students by origin, 2014 – OECD riikide kohta (Eesti ja konkurentriigid); kõik päritoluriigid (summeerides saab tulemuse sihtriigi üliõpilaste kohta OECD riikide ülikoolides)
- International graduates by origin – OECD riikide kohta (Eesti ja konkurentriigid); kõik päritoluriigid (summeerides saab tulemuse sihtriigi üliõpilaste kohta OECD riikide ülikoolides)

The World Bank DataBank: Education Statistics <http://databank.worldbank.org/> - UNESCO Institute for Statistics

- Outbound mobility ratio, all regions, both sexes (%)
- Net flow of internationally mobile students (inbound - outbound), both sexes (number)
- Net flow ratio of internationally mobile students (inbound - outbound), both sexes (%)

Eurostat (Eurostati riikide kogusumma sihtriigi kohta)

- Mobile students from abroad enrolled by education level, sex and field of education
- Mobile students from abroad enrolled by education level, sex and country of origin
- Distribution of mobile students from abroad enrolled at education level by sex and field of education
- Degree mobile graduates from abroad by education level, sex and field of education
- Degree mobile graduates from abroad by education level, sex and country of origin

ERASMUS+

- Erasmus+ Programme Annual Report 2015; 2014

Kriteeriumi hindamise alus: suurem välismaal õppijate arv tähendab sihturu suuremat potentsiaali; välismaal õppijate arvu kasv tähendab sihturu suuremat potentsiaali

Tabel 21.. Kriteeriumi 2.6. (Välisriikides kõrghariduse omandajate arv) kvantitatiivse hindamise tabel

Mõõdik	Kvantitatiivne hinne		
	3	2	1
Üliõpilaste arvu trend	kasvav	muutumatu	kahanev
Bakalaureusetaseme üliõpilaste arv võrdluses teiste analüüsitud riikidega	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Magistritaseme üliõpilaste arv võrdluses teiste analüüsitud riikidega	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Kriteeriumi kvantitatiivne hinnang	Aritmeetiline keskmine		

Kriteeriumi kaal komponendi üldhinnangus: suur (3)

4.3. Tõuketegurid

Tõuketegurid kirjeldavad sihtturu nõrkusi ja probleeme, mis soosivad kõrgharidusega seotud väljarännet.

Kriteerium 3.1. Väljaränne riigist

Hindamisküsimused: Milline on väljarände intensiivsus sihtriigist, sh eraldi noorte seas? Milline on väljarände intensiivsuse muutus sihtriigist, sh eraldi noorte seas?

Vastamise meetod: kasutada rahvastikustatistikat

Sobivad mõõdikud: väljarände koefitsient, noorte (nt 20...24) väljarände koefitsient; väljarände koefitsiendi muutus

Võrdlevaid andmeallikaid:

ILO statistics

- Outflow of nationals for employment by sex and country of destination
- Outflow of nationals for employment by sex and education
- Outflow of nationals for employment by economic activity
- Outflow of nationals for employment by occupation

Kriteeriumi hindamise alus: suurem väljarände intensiivsus tähendab tugevamat tõuget sihtriigist

Tabel 22. Kriteeriumi 3.1. (Väljaränne riigist) kvantitatiivse hindamise tabel

	Kvantitatiivne hinne		
Mõõdik	3	2	1
Väljarände koefitsiendi muutus	kasvav	muutumatu	kahanev
Väljarände koefitsient	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Noorte väljarände koefitsient	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Kriteeriumi kvantitatiivne hinnang	Aritmeetiline keskmine		

Kriteeriumi kaal komponendi üldhinnangus: keskmine (2)

Kriteerium 3.2. Noorte sotsiaal-majanduslik tõrjutus

Hindamisküsimused: Milline on noorte osakaal sihtriigis, kes ei õpi ega tööta?

Vastamise meetod: kasutada rahvastiku- ja tööturustatistika andmeid

Sobivad mõõdikud: mittetöötavate ja -õppivate (NEET) noorte osakaal

Võrdlevaid andmeallikaid:

OECD statistics <http://stats.oecd.org/>

- Youth not in employment, education or training (NEET), 20-24 years

Kriteeriumi hindamise alus: suurem NEET noorte osakaal tähendab siseriiklike võimaluste piiratust ning tugevamat tõuget sihtriigist; NEET noorte osakaalu kasv tähendab tugevamat tõuget sihtriigist

Tabel 23. Kriteeriumi 3.2. (Noorte sotsiaal-majanduslik tõrjutus) kvantitatiivse hindamise tabel

Mõõdik	Kvantitatiivne hinne		
	3	2	1
NEET noorte osakaalu muutus	kasvav	muutumatu	kahanev
NEET noorte osakaal	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Kriteeriumi kvantitatiivne hinnang	Aritmeetiline keskmine		

Kriteeriumi kaal komponendi üldhinnangus: madal (1)

Kriteerium 3.3. Vähemuste tõrjutus ja ebavõrdsus ühiskonnas

Hindamisküsimused: Kuivõrd suur on vähemusi tõrjuvate inimeste osakaal sihtriigis?

Vastamise meetod: kasutada rahvusvaheliste võrdlevate küsitlusuuringute tulemusi ja rahvusvaheliste indeksite väärtusi

Sobivad mõõdikud: soolise ebavõrdsuse määra, homoseksuaalsuse mitteheakskiit (globaalne väärtuste monitooring),

Võrdlevaid andmeallikaid:

ÜRO (<http://hdr.undp.org/>)

- Gender Inequality Index (GII)

World Values Survey Wave 6: 2010-2014 (<http://www.worldvaluessurvey.org>)

- V203.- Justifiable: Homosexuality

Kriteeriumi hindamise alus: suurem tõrjutus ja ebavõrdsus motiveerib diskrimineeritud rühmade väljarännet, sh rahvusvahelise kõrgharidusrände kujul

Tabel 24. Kriteeriumi 3.3. (Vähemuste tõrjutus ja ebavõrdsus ühiskonnas) kvantitatiivse hindamise tabel

Mõõdik	Kvantitatiivne hinne		
	3	2	1
Soolise ebavõrdsuse indeks	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Homoseksuaalsuse mitteõigustatuse määr	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Kriteeriumi kvantitatiivne hinnang	Aritmeetiline keskmine		

Kriteeriumi kaal komponendi üldhinnangus: madal (1)

Kriteerium 3.4. Kõrghariduse konkurentsivõime nõrkus

Hindamisküsimused: Millistel kohtadel on sihtriigi teadusülikoolid rahvusvahelistes edetabelites⁶?

Vastamise meetod: kasutada teadusülikoolide rahvusvaheliste reitingute tulemusi

Sobivad mõõdikud: sihtturu ülikoolide suhteline positsioon üld-, valdkondlikes ja regionaalsetes reitingutes

Võrdlevaid andmeallikaid:

- The *Times Higher Education (THE)* World University Rankings, sh regioonide lõikes
- QS World University Rankings, also by subjects: Arts & Humanities; Engineering & Technology; Life Sciences & Medicine; Natural Sciences; Social Sciences & Management
- Academic Ranking of World Universities (ARWU) World University Rankings, also by fields and subjects
- Center for World University Rankings (CWUR) World University Rankings, also by detailed subjects

Kriteeriumi hindamise alus: ülikoolide puudumine reitingust (esimese 1000 ülikooli seast) tähendab tugevamat tõuget sihtriigist.

⁶ Valdkondlikus analüüsis on hindamise aluseks asend valdkondlikes edetabelites.

Tabel 25. Kriteeriumi 3.4. (Kõrghariduse konkurentsivõime nõrkus) kvantitatiivse hindamise tabel

Mõõdik	Kvantitatiivne hinne		
	3	2	1
Ülikoolide positsioon THE reitingus	puudub	Vähemalt 1 ülikool esimese 1000 seas	Vähemalt 1 ülikool esimese 500 seas
Ülikoolide positsioon QS reitingus	puudub	Vähemalt 1 ülikool esimese 1000 seas	Vähemalt 1 ülikool esimese 500 seas
Ülikoolide positsioon ARWU reitingus	puudub	Vähemalt 1 ülikool esimese 1000 seas	Vähemalt 1 ülikool esimese 500 seas
Ülikoolide positsioon CWUR reitingus	puudub	Vähemalt 1 ülikool esimese 1000 seas	Vähemalt 1 ülikool esimese 500 seas
Kriteeriumi kvantitatiivne hinnang	Aritmeetiline keskmine		

Kriteeriumi kaal komponendi üldhinnangus: kõrge (3)

Kriteerium 3.5. Ressursside nappus kõrghariduses

Hindamisküsimused: Milline on üliõpilaste-õppejõudude arvu suhe kõrgkoolides? Millises mahus finantseeritakse sihtriigis kõrgharidust?

Vastamise meetod: kasutada võrdlevat kõrgharidusstatistikat

Sobivad mõõdikud: üliõpilaste-õppejõudude suhtarv; valitsussektori kulud üliõpilase kohta

Võrdlevaid andmeallikaid:

The World Bank DataBank: Education Statistics <http://databank.worldbank.org/> - UNESCO Institute for Statistics

- Pupil-teacher ratio in tertiary education (headcount basis)
- Government expenditure per tertiary student (constant PPP\$)
- Government expenditure per tertiary student (constant US\$)
- Government expenditure per tertiary student (PPP\$)
- Government expenditure per tertiary student (US\$)
- Government expenditure in tertiary institutions as % of GDP (%)
- Government expenditure on tertiary education as % of GDP (%)
- Government expenditure per tertiary student as % of GDP per capita (%)

Eurostat:

- Ratio of pupils and students to teachers and academic staff by education level and programme orientation

- Total public expenditure on education per pupil/student based on FTE by education level and programme orientation

Kriteeriumi hindamise alus: kõrge üliõpilaste-õppejõudude suhtarv võrdluses alternatiivsete sihtturgudega tähendab tugevamat tõuget sihtriigist; madalam valitsussektori kulude tase tähendab tugevamat tõuget sihtriigist

Tabel 26. Kriteeriumi 3.5. (Ressursside nappus kõrghariduses) kvantitatiivse hindamise tabel

Mõõdik	Kvantitatiivne hinne		
	3	2	1
Üliõpilaste-õppejõudude suhtarv	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Valitsussektori madalamad kulud üliõpilase kohta	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Kriteeriumi kvantitatiivne hinnang	Aritmeetiline keskmine		

Kriteeriumi kaal komponendi üldhinnangus: madal (1)

Kriteerium 3.6. Üliõpilase majanduslik olukord

Hindamisküsimused: Kuidas hindavad üliõpilased oma finantsolukorda? Milline on emakeelse ja ingliskeelse õppe õppemaks sihtriigis (sh kõrghariduse taseme, ülikooli tüübi ja valdkondade lõikes)? Kuivõrd suures mahus toetab riik üliõpilasi? Millised on elamiskulud sihtriigis?

Vastamise meetodid: võrdlevad küsitlusandmed; riigisisese regulatsioonid

Sobivad mõõdikud: üliõpilaste hinnangud oma finantsolukorra kohta; õppemaksu suurus siseriikliku üliõpilase õppeaasta kohta, stipendiumid siseriiklikeks õpinguteks (õppemaksu riiklikud määrused ja/või ülikoolide regulatsioonid), võrdlus rahvusvahelise ingliskeelse õppega, õppemaks - nt BachelorsPortal, MastersPortal - ja riigi stipendiumid välisõpinguteks; sihtturu elamiskulude võrdlus Eesti ja alternatiivsete sihtturgude tasemega

Võrdlevaid andmeallikaid:

Eurostudent V (2016): <http://database.eurostudent.eu/>

- F 7 Students' assessment of their financial situation by characteristics of students (I)
- F 6 Students' assessment of their financial situation by form of housing - Assessment of current financial difficulties (moderate, serious, very serious - %) - students not living with parents
- E 5 Assessment of accommodation by form of housing and characteristics of students - students not living with parents: not satisfied, not satisfied at all, %

- E 6 Cost of accommodation for students not living with parents - Cost of accommodation per month, students not living with parents (in EUR): payments by students (arith. mean); payments by parents/partner/others (arith. mean); total payments (arith. mean); total payments (median)

Eurostat:

- Financial aid to students by education level - as % of total public expenditure
- Total educational expenditure by education level, programme orientation and type of source

MastersPortal andmebaas: eriala, asukoht, tuition Fee (EUR)

BachelorsPortal andmebaas: eriala, asukoht, tuition Fee (EUR)

Riikide kõrghariduse valitsusasutuste ja suuremate ülikoolide avalik teave – õppemaksu regulatsioonid

Numbeo andmebaas linnade elamiskulude kohta (<https://www.numbeo.com/cost-of-living/>)

Kriteeriumi hindamise alus: halvem hinnang finantsolukorrale võrdluses teiste analüüsi kaasatud sihtturgudega tähendab tugevamat tõuget sihtriigist; kõrgem õppemaks tähendab tugevamat tõuget sihtriigist; kõrgemad elamiskulud tähendavad tugevamat tõuget sihtriigist

Tabel 27. Kriteeriumi 3.6. (Üliõpilase majanduslik olukord) kvantitatiivse hindamise tabel

Mõõdik	Kvantitatiivne hinne		
	3	2	1
Üliõpilaste hinnang finantsolukorrale	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Keskmine õppemaksu suurus emakeelses õppes	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Keskmine õppemaksu suurus ingliskeelses õppes	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Elamiskulude suurus sihtturu suurimas linnas	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Kriteeriumi kvantitatiivne hinnang	Aritmeetiline keskmine		

Kriteeriumi kaal komponendi üldhinnangus: keskmine (2)

Kriteerium 3.7. Ingliskeelse kõrghariduse pakkumise piiratus sihtturul

Hindamisküsimused: Kas ja millises mahus (sh õppetasemete lõikes) pakutakse sihtriikides ingliskeelset kõrgharidust⁷?

Vastamise meetod: kasutada rahvusvahelise kõrghariduse andmebaaside andmeid ning riikide asjakohaste valitsusasutuste ja olulisemate ülikoolide avalikku teavet, vajadusel konsulteerida kõrgharidust korraldava valitsusasutusega

Sobivad mõõdikud: ingliskeelsete õppekavade arv; õppevaldkondade (ISCED-F) arv, milles on avatud ingliskeelne õppekava

Võrdlevaid andmeallikaid:

- BachelorsPortal
- MastersPortal

Täiendavad andmed: riikide kõrghariduse eest vastutavate valitsusasutuste ja juhtivate ülikoolide kodulehed

Kriteeriumi hindamise alus: ingliskeelsete õppekavade puudumine või vähene arv tähendab tugevamat tõuget sihtriigist

Tabel 28. Kriteeriumi 3.7. (Ingliskeelse kõrghariduse pakkumise piiratus sihtturul) kvantitatiivse hindamise tabel

Mõõdik	Kvantitatiivne hinne		
	3	2	1
Ingliskeelsete õppekavade arv bakalaureuseõppes	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Ingliskeelse õppekavade arv magistriõppes	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Valdkondade arv, milles on avatud ingliskeelne õppekava bakalaureuseõppes	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Valdkondade arv, milles on avatud ingliskeelne õppekava magistriõppes	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Kriteeriumi kvantitatiivne hinnang	Aritmeetiline keskmine		

Kriteeriumi kaal komponendi üldhinnang: kõrge (3)

⁷ Valdkondlikus analüüsis on hindamise aluseks ingliskeelsete õppekavade olemasolu vastavas õppevaldkonnas.

4.4. Eesti tõmbetegurid seoses sihtriigiga

Eesti tõmbetegureid tuleb kirjeldada ja hinnata eelkõige seoses analüüsitavate sihtturgudega.

Kriteerium 4.1. Eesti tuntus ja positiivne maine

Hindamisküsimused: Milline on Eesti üldine tuntus ja maine maailmas? Milline on Eesti üldine tuntus ja maine konkreetsetes sihtriigis?

Vastamise meetodid: kasutada võrdlevate rahvusvaheliste maineuuringute tulemusi, vajadusel ja võimalusel ka sihtriigis läbi viidavate riikide maineuuringute (sh ka meediamonitooringute) tulemusi; riigispetsiifiliste maineuuringute puudumisel Eesti kohta tuleb konsulteerida sihtturgu tundvate ekspertidega (riigist pärit üliõpilased Eestis, riigis töötanud õppejõud, diplomaadid, ärimehed), sh lühikese ankeetküsitluse vormis

Sobivad mõõdikud: Country Brand Index'i (CBI) väärtused; ordinaalsete eksperthinnangute keskmistatud väärtused Eesti tuntuse kohta sihtturul – Eesti on hästi tuntud (3), Eesti on vähetuntud (2), Eestit ei teata (1); Eesti on hea mainega ordinaalsete eksperthinnangute keskmistatud väärtused Eesti maine kohta sihtturul – Eestil on hea maine (3), Eesti maine on keskmine (2); Eesti maine on halb (1)

Võrdlevaid andmeallikaid:

Country Brand Index 2014-15 (<http://www.futurebrand.com/country-brand-index>);

Täiendavad andmed: ekspertküsitluse andmed

Kriteeriumi hindamise alus: Eesti maineindeksite väärtuste võrdlus sihtturu väärtustega – parem koht indeksi pingeridades võrdluses sihtturu riigiga iseloomustab positiivset tõmmet; Eesti tuntus ja maine sihtturu riigis – suurem tuntus ja positiivsem maine tähendab tugevamat tõmmet.

Tabel 29. Kriteeriumi 4.1. (Eesti tuntus ja positiivne maine) kvantitatiivse hindamise tabel

Mõõdik	Kvantitatiivne hinne		
	3	2	1
Eesti CBI koht võrdluses sihtriigiga	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Eesti tuntus sihtriigis	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Eesti maine sihtriigis	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Kriteeriumi kvantitatiivne hinnang	Aritmeetiline keskmine		

Kriteeriumi kaal komponendi üldhinnangus: keskmine (2)

Kriteerium 4.2. Huvi Eesti vastu

Hindamisküsimus: Milline on sihturu riigi elanike üldine huvi Eesti vastu?

Vastamise meetodid: kasutada interneti külastusstatistikat ja turismistatistikat

Sobivad mõõdikud: Interneti ee-domeeni kodulehtede külastatavus sihtriigi elanike poolt; turistide ja reiseid arv sihtriigist Eestisse

Võrdlevaid andmeallikaid:

Metrix Station

Statistikaamet

- TU141: MAJUTATUTE ÖÖBIMISED MAAKONNA JA MAJUTATUTE ELUKOHARIIGI JÄRGI (KUUD);

Eesti Pank

- Mitteresidentide reiseid Eestisse

Kriteeriumi hindamise alus: sihtturgude vaheline võrdlus üldarvu alusel – suurem interneti kodulehtede külastuse ning reiseid arv tähendab Eesti suuremat tõmmet sihtriigi jaoks

Tabel 30. Kriteeriumi 4.2. (Huvi Eesti vastu) kvantitatiivse hindamise tabel

Mõõdik	Kvantitatiivne hinne		
	3	2	1
Eesti interneti kodulehekülgede külastavus	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Mitteresidentide reiseid Eestisse	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Majutatute ööbimised	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Kriteeriumi kvantitatiivne hinnang	Aritmeetiline keskmine		

Kriteeriumi kaal komponendi üldhinnangus: väike (1)

Kriteerium 4.3. Kõrghariduse kvaliteet Eestis

Hindamisküsimused: Milline on Eesti ülikoolide kvaliteet võrdluses sihtturu ülikoolidega? Milline on sihtriigi tudengite rahulolu õppe kvaliteediga Eestis?

Vastamise meetodid: kasutada teadusülikoolide reitingute andmeid, Web of Science avaldamis- ja tsiteerimisstatistikat ning rahvusvaheliste küsitlusuuringute (esmajoones ISB) tulemusi

Sobivad mõõdikud: riikide ülikoolide kohad rahvusvahelistes ülikoolide pingeridades; artiklite ja tsiteeringute arv; tsiteeringute arv artikli kohta; rohkelt tsiteeritud artiklite arv; õppetöö rahulolu koondnäitaja

Võrdlevaid andmeallikaid:

The *Times Higher Education* World University Rankings, sh regioonide lõikes

QS World University Rankings, also by subjects: Arts & Humanities; Engineering & Technology; Life Sciences & Medicine; Natural Sciences; Social Sciences & Management

ARWU World University Rankings, also by fields and subjects

CWUR 2016 - World University Rankings, also by detailed subjects

Web of Science (<https://esi-incites-thomsonreuters-com>)

- total papers, total citations, total citations per paper; top papers; highly cited papers; hot papers – by countries-territories

International Student Barometer, Autumn 2014 Estonia:

- SATISFACTION: LEARNING OVERALL
- Decision making elements: Institution reputation; Research quality

Kriteeriumi hindamise alus: Eesti ülikoolide edetabeli kohtade võrdlus sihtturu parimate ülikoolide väärtustega – parem koht indeksi pingeridades võrdluses sihtturu riigiga iseloomustab positiivset tõmmet (võrrelda kolme parima ülikooli edetabelikohtade vahet; juhul kui edetabeli 1000 esimese seas 3 ülikooli puuduvad, siis arvestada nende kohaks 1001); suurem teadusartiklite tsiteerimiste suhtarv artikli kohta võrdluses sihtturu riigiga tähendab paremat teadustöö kvaliteeti ülikoolides; kõrgem õppetööga rahulolu sihtturu üliõpilaste seas tähendab Eesti paremat tõmmet seoses sihtturuga

Tabel 31. Kriteeriumi 4.3. (Kõrghariduse kvaliteet Eestis) kvantitatiivse hindamise tabel

Mõõdik	Kvantitatiivne hinne		
	3	2	1
Eesti 3 parima ülikooli suhteline tugevus AWRU reitingus võrdlusena sihtriigi 3 parima ülikooliga	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Teadusartiklite tsiteerimiste suhtarv Eestis artikli kohta võrdluses sihtturu vastava suhtarvuga	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Rahulolu õppetööga Eesti ülikoolides	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Kriteeriumi kvantitatiivne hinnang	Aritmeetiline keskmine		

Kriteeriumi kaal komponendi üldhinnangus: kõrge (3)

Kriteerium 4.4. Madalamad elamiskulud Eestis

Hindamisküsimus: Millised on Eesti elamiskulud võrdluses elamiskuludega sihtriigis?

Vastamise meetod: kasutada elamiskulude võrdlusindeksite väärtusi

Sobivad mõõdikud: Eesti elamiskulude võrdlus sihtriigi elamiskuludega; Tallinna ja Tartu elamiskulude võrdlus sihtriigi olulisemate linnade elamiskuludega

Võrdlevaid andmeallikaid:

The Economist Intelligence Unit (EIU)

- [Worldwide Cost of Living 2016 report](#)

Numbeo andmebaas (<https://www.numbeo.com/cost-of-living/comparison.jsp>)

- Cost of Living index, Cost of Living Plus Rent Index, Groceries Index, Restaurants Index, Local Purchasing Power (Eesti linnadest andmebaasis - Tartu ja Tallinn)

Kriteeriumi hindamise alus: Eesti ja selle linnade madalamad elamiskulud võrdluses sihtriigi elamiskuludega tähendab positiivset tõmmet – mida suurem on vahe, seda tugevam tõmme

Tabel 32. Kriteeriumi 4.4. (Madalamad elamiskulud Eestis) kvantitatiivse hindamise tabel

Mõõdik	Kvantitatiivne hinne		
	3	2	1
Tallinna ja Tartu elamiskulude võrdlus sihtturu elamiskulude tasemega	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Kriteeriumi kvantitatiivne hinnang	Aritmeetiline keskmine		

Kriteeriumi kaal komponendi üldhinnangus: keskmine (2)

Kriteerium 4.5. Rahvusvahelise ingliskeelse kõrghariduse soodne hind Eestis

Hindamisküsimus: Kuivõrd soodne või kallis on välisriigi üliõpilasel õppida Eestis ingliskeelsel õppekaval võrrelduna sihtriigi õppimisega?

Vastamise meetodid: Õppekavade keskmise õppemaksu võrdlus rahvusvaheliste andmebaaside ja/või riikide kõrgharidussüsteemi rahastamise kohta käiva avaliku teabega

Sobivad mõõdikud: Eesti rahvusvaheliste ingliskeelsete õppekavade õppemaksu keskmine suurus võrdluses sihtturu õppemaksudega – eraldi emakeelsete ja ingliskeelsete õppekavade kohta⁸

Võrdlevaid andmeallikaid:

- BachelorsPortal – ingliskeelsete õppekavade kohta
- MastersPortal – ingliskeelsete õppekavade kohta

Täiendavad andmed: sihtriikide kõrghariduse valitsusasutuste ja ülikoolide avalik teave

Kriteeriumi hindamise alus: Eesti rahvusvaheliste õppekavade madalam õppemaks võrdluses sihtriigi õppemaksuga emakeelsete ja/või ingliskeelsete õppekavade õppemaksuga tähendab positiivset tõmmet, suhteliselt kõrgem õppemaks negatiivset tõmmet

Tabel 33. Kriteeriumi 4.5. (Rahvusvahelise ingliskeelse kõrghariduse soodne hind Eestis) kvantitatiivse hindamise tabel

Mõõdik	Kvantitatiivne hinne		
	3	2	1
Sihtturu aastase õppemaksu keskmine suurus emakeelses õppes võrrelduna Eesti	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil

⁸ Valdcondlikus analüüsis on analüüsi objektiks üksnes õppevaldkonna õppekavade hind

ingliseelsete õppekavade hinnaga			
Sihhturu aastase õppemaksu keskmine suurus ingliskeelses õppes võrrelduna Eesti ingliskeelsete õppekavade hinnaga	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Kriteeriumi kvantitatiivne hinnang	Aritmeetiline keskmine		

Kriteeriumi kaal komponendi üldhinnangus: keskmine (2)

Kriteerium 4.6. Sihtriigi noorte huvi Eesti kõrghariduse vastu

Hindamisküsimus: Kuivõrd suur on sihtriigi noorte huvi Eesti kõrghariduse vastu?

Vastamise meetodid: kasutada Eesti ingliskeelsete kõrghariduse interneti kodulehtede külastatavuse IP-aadressi põhise statistika andmeid ning laekunud avalduste statistikat DreamApply Estonia süsteemis

Sobivad mõõdikud: internetilehekülgede külastuste arv sihtriigist; külastuste arv sihtriigist 1000 noore kohta; laekunud avalduste arv

Võrdlevaid andmeallikaid:

Interneti lehekülgede kohustuslik valim:

- Study in Estonia
- DreamApply Estonia
- Kõrgkoolide ja nende instituutide jms struktuuriüksuste ingliskeelsed õppetöö kodulehed

DreamApply Estonia:

- Laekunud avaldused sihtriigist, sh õppevaldkondade, õppekavagruppide lõikes

Kriteeriumi hindamise alus: külastuste üldarvu võrdlus teiste uuringusse kaasatud sihtturgudega – suurem arv tähendab tugevamat tõmmet; külastuste suhtarvu (noorte, nt 20-24 aastaste kohta) võrdlus alternatiivsete sihtriikidega – suurem suhtarv tähendab tugevamat tõmmet; suurem laekunud avalduste arv tähendab tugevamat tõmmet.

Tabel 34. Kriteeriumi 4.6. (Sihtriigi noorte huvi Eesti kõrghariduse vastu) kvantitatiivse hindamise tabel

Mõõdik	Kvantitatiivne hinne		
	3	2	1
Kodulehtede külastuste arv sihtriigist	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Kodulehtede külastuste suhtarv sihtriigist	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Laekunud avalduste arv	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Kriteeriumi kvantitatiivne hinnang	Aritmeetiline keskmine		

Kriteeriumi kaal komponendi üldhinnangus: kõrge (3)

Kriteerium 4.7. Sihturu kraadi- ja vahetusüliõpilased Eesti ülikoolides

Hindamisküsimused: Kui suur on sihtriigi üliõpilaste arv Eesti kõrgkoolides? Milline on sihtriigi üliõpilaste arvu muutus Eesti kõrgkoolides?

Vastamise meetod: kasutada kõrgharidusstatistikat ja -aruandlust

Sobivad mõõdikud: välisüliõpilaste arv sihtriigist; vastu võetud välisüliõpilaste arv;

Võrdlevaid andmeallikaid:

OECS statistics <http://stats.oecd.org/>

- Enrolment of international students by origin, 2014 – OECD riikide kohta (Eesti ja konkurentriigid); kõik päritoluriigid

Kraadiõppurid Eesti ülikoolides:

- EHIS tabel 2016/17 /ja varasemad) - Välisüliõpilaste arv; Välisüliõpilaste arv, kes kuulusid vastuvõetute hulka 2016/17; riigid, õppevaldkonnad ja õppekavarühmad

Vahetusüliõpilased:

- Kõrgkoolide tegevusaruanded, aastaraamatud

Kriteeriumi hindamise alus: suurem kraadi- ja vahetusüliõpilaste arv sihtriigist tähendab tugevamat tõmmet; kraadi- ja vahetusüliõpilaste arvu kasv sihtriigist tähendab tugevamat tõmmet.

Tabel 35. Kriteeriumi 4.7. (Sihtturu kraadi- ja vahetusüliõpilased Eesti ülikoolides) kvantitatiivse hindamise tabel

Mõõdik	Kvantitatiivne hinne		
	3	2	1
Vahetusüliõpilaste arvu trend	kasvav	muutumatu	kahanev
Kraadiõppurite arvu trend	kasvav	muutumatu	kahanev
Vahetusüliõpilaste arv	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Kraadiõppurite arv	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Kriteeriumi kvantitatiivne hinnang	Aritmeetiline keskmine		

Kriteeriumi kaal komponendi üldhinnangus: kõrge (3)

Kriteerium 4.8. Sihtturu üliõpilaste rahulolu ülikooliõpingutega Eestis

Hindamisküsimus: Milline on sihtriigi üliõpilaste rahuolu ülikooliõpingutega Eestis? Milline on sihtriigi üliõpilaste rahulolu tugisüsteemidega, õppetöö tasemega, elutingimustega?

Vastamise meetod: kasutada rahvusvahelise ISB küsitlusuuringu tulemusi; vajadusel viia asjakohaste küsimustega läbi täiendav e-küsitlus ISB uuringust puudevate sihtturgude Eestis õppivate üliõpilaste seas

Sobivad mõõdikud: rahuolu tase võrdluses alternatiivsete sihtturgudega

Võrdlevaid andmeallikaid:

International Student Barometer, Autumn 2014 Estonia:

- OVERALL SATISFACTION
- ARRIVAL & SUPPORT SATISFACTION
- LEARNING SATISFACTION
- LIVING SATISFACTION

Kriteeriumi hindamise alus: sihtturu üliõpilaste rahulolu tase Eesti kõrgharidusega – suurem tase tähendab tugevamat tõmmet

Tabel 36. Kriteeriumi 4.8. (Sihtturu üliõpilaste rahulolu ülikooliõpingutega Eestis) kvantitatiivse hindamise tabel

Mõõdik	Kvantitatiivne hinne		
	3	2	1
Üldine rahuolu	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Rahulolu tugistruktuuridega	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Rahuolu õppetööga	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Rahulolu elamistingimustega	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Kriteeriumi kvantitatiivne hinnang	Aritmeetiline keskmine		

Kriteeriumi kaal komponendi üldhinnangus: keskmine (2)

Kriteerium 4.9. Eesti tööturu atraktiivsus sihtturu töötajate jaoks

Hindamisküsimused: Milline on Eesti palgatase võrdluses sihtriigi palgatasemega? Kui palju lisandub sihtriigist uusi töötajaid Eesti tööjõuturule?

Vastamise meetodid: kasutada rahvusvahelise palga- ja tööturustatistika andmeid ning vajadusel ekspertarvamusi

Sobivad mõõdikud: Eesti palgatase võrdluses sihtturu riigiga; tööturule lisandunud välisriikide kodanikest spetsialistid (võimalusel eraldi kõrgharidusega ja Eesti kõrgkoolides õppinud)

Võrdlevaid andmeallikaid:

ILO Global Wage report (<http://www.ilo.org/global/research/global-reports/global-wage-report/lang--en/index.htm>):

- Mean nominal monthly earnings of employees by sex and economic activity
- Mean nominal monthly earnings of employees by sex and occupation
- Mean monthly employment-related income of employed persons by sex, total and migrants
- Median monthly employment-related income of employed persons by sex, total and migrants
- Average monthly earnings of employees (local currency): by occupation

ILO statistics

- Employment by economic activity, total and migrants
- Employment by occupation, total and migrants
- Employed migrants by country of origin

EMTA töötamise register:

- Andmepäring töökohtade lisandumisest kodakondsuse või alalise elukoha alusel

Kriteeriumi hindamise alus: Eesti kõrgem palgatase tähendab tugevamat tõmmet; sihtturult lisandunud uute töötajate suurem arv tähendab Eesti tugevamat tõmmet seoses sihtturuga.

Tabel 37. Kriteeriumi 4.9. (Eesti tööturu atraktiivsus sihtturu töötajate jaoks) kvantitatiivse hindamise tabel

Mõõdik	Kvantitatiivne hinne		
	3	2	1
Eesti keskmise palga võrdlus sihtturu riigi keskmise palgaga	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Sihtturu riigist viimase kolme aasta jooksul lisandunud (kõrgharidusega) töötajate arv	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Kriteeriumi kvantitatiivne hinnang	Aritmeetiline keskmine		

Kriteeriumi kaal komponendi üldhinnangus: madal (1)

4.5. Sidustegurid sihtturu ja Eesti (kõrgharidussüsteemi) vahel

Analüütilise selguse huvides eristatakse meetoodikas Eestit ja sihtturu ühendavad sidustegurid – need on tegurid, mis toetavad, loovad eeldusi edukaks üliõpilasrändeks ning ka lõpetanute lõimimiseks ühiskonda ja tööturule.

Kriteerium 5.1. Rahvuskogukondade olemasolu Eestis

Hindamisküsimused: Kui arvukas on sihtriigi rahvuskogukond Eestis? Kas sihtriigi rahvuskogukond on Eestis organiseerunud?

Vastamise meetodid: kasutada võrdlevat rahvastikustatistikat ning rahvusvähemuste katusorganisatsioonide avalikku teavete, vajadusel konsulteerida nende esindajatega

Sobivad mõõdikud: sihtriigi põhirahvus(t)e elanike arv; rahvuskultuuri ühenduste olemasolu Eestis

Võrdlevaid andmeallikaid:

Statistikaamet:

- RLE04: LOENDATUD PÜSIELANIKUD RAHVUSE JA SOO JÄRGI, 31. DETSEMBER 2011
- RV0222: RAHVASTIK SOO, RAHVUSE JA MAAKONNA JÄRGI, 1. JAANUAR

PPA statistika

- Tähtajaline elamisluba kodakondsuse alusel;
- Pikaajaline elamisluba kodakondsuse alusel;

Kriteeriumi hindamise alus: suurem sihtturu rahvuskogukonna arvukus Eestis tähendab suuremat sidusust; rahvuskultuuri ühenduse olemasolu tähendab suuremat sidusust

Tabel 38. Kriteeriumi 5.1. (Rahvuskogukondade ja sissērände olemasolu Eestis) kvantitatiivse hindamise tabel

Mõõdik	Kvantitatiivne hinne		
	3	2	1
Sihtriigi rahvus-kogukonna arvukus	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Rahvuskultuuri ühenduse olemasolu	olemas		puudub
Kriteeriumi kvantitatiivne hinnang	Aritmeetiline keskmine		

Kriteeriumi kaal komponendi üldhinnangus: madal (1)

Kriteerium 5.2. Riikidevahelise rände ja reisimise intensiivsus

Hindamisküsimus: Kui arvukas on ränne sihtriigi ja Eesti vahel?

Vastamise meetod: kasutada võrdlevat rahvastikustatistikat ja reiseide statistikat

Sobivad mõõdikud: uusimmigrantide arv sihtriigist; Eestlaste väljaränne sihtturu riiki;

Võrdlevaid andmeallikaid:

ILO statistics

- Inflow of employed migrants by economic activity
- Inflow of employed migrants by occupation
- Outflow of nationals for employment by sex and country of destination

Statistikaamet:

- RVR05: VÄLISRÄNNE RIIGI JA SOO JÄRGI

Eesti Pank:

- Mitteresidentide reiseid Eestisse
- Eesti residentide välisreiseid

Kriteeriumi hindamise alus: suurem sisse- ja väljaränne ja reiseide arv seoses sihtriigiga tähendab suuremat sidusust.

Tabel 39. Kriteeriumi 5.2. (Riikidevahelise rände ja reisimise intensiivsus) kvantitatiivse hindamise tabel

Mõõdik	Kvantitatiivne hinne		
	3	2	1
Sisserändajate arv sihtturu riigist viimase 3 aasta jooksul	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Sihtturu riigi elanike reiseide arv aastas Eestisse	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Eesti elanike reiseide arv aastas sihtturu riiki	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Kriteeriumi kvantitatiivne hinnang	Aritmeetiline keskmine		

Kriteeriumi kaal komponendi üldhinnangus: keskmine (2)

Kriteerium 5.3. Ühiskondade vastastikune kultuuriline lähedus

Hindamisküsimused: Kuivõrd kultuuriliselt lähedane on sihtriik Eestile?

Vastamise meetod: kasutada rahvusvaheliste väärtusküsitluste (eelkõige World Values Survey) tulemusi, vajadusel ka eksperthinnanguid

Sobivad mõõdikud: väärtushinnangute lähedus või kaugus teemade lõikes võrdluses alternatiivsete sihtturgudega – esialgne valik olulistest teemadest, mille seast valida välja asjakohased mõõdikud ja konstrueerida indeksid: sotsiaalsed väärtused ja hoiakud; poliitiline kultuur ja režiimid; religioossed väärtused.

Võrdlevaid andmeallikaid:

World Values Survey (<http://www.worldvaluessurvey.org>), 14 thematic sub-sections, sh

- social values, attitudes & stereotypes (45 items);
- religious values (12 items);
- political culture and political regimes (25 items);

Kriteeriumi hindamise alus: väärtuste lähedus Eesti ja sihtturu riigi elanikkonna vahel tähendab suuremat sidusust

Tabel 40. Kriteeriumi 5.3. (Ühiskondade vastastikune kultuuriline lähedus) kvantitatiivse hindamise tabel

Mõõdik	Kvantitatiivne hinne		
	3	2	1
Sotsiaalsete väärtuste ja hoiakute lähedus	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Religioossete väärtuste lähedus	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Poliitilise kultuuri lähedus	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Kriteeriumi kvantitatiivne hinnang	Aritmeetiline keskmine		

Kriteeriumi kaal komponendi üldhinnangus: madal (1)

Kriteerium 5.4. Riikide välis- ja geopoliitiline seotus

Hindamisküsimused: Kuivõrd tihedad on riikide vahelised ametlikud välispoliitilised sidemed? Kuivõrd Eesti ja sihtriik kuuluvad ühistesse rahvusvahelistesse organisatsioonidesse?

Vastamise meetod: kasutada avaliku teabe ja dokumendianalüüs; küsitlusuuringute tulemuste võrdlus

Sobivad mõõdikud: saatkondade ja konsulaaresinduste olemasolu; viisanõuete olemasolu; kuulumine rahvusvahelistesse organisatsioonidesse ja riikide liitudesse (nt. EL ja SRÜ, NATO); sihtturu elanike suhtumine Eestisse, NATOsse, EL, jms

Andmed välisministeeriumi kodulehelt:

Kahepoolsed suhted riikidega <http://www.vm.ee/et/riigid/kahepoolsed-suhted>

- Visiidid
- Lepingud
- Majandussuhted
- Hariduskoostöö
- Kultuurisuhted

Riikide saatkonnad Eestis <http://www.vm.ee/et/riigid/v%C3%A4lisriikide-saatkonnad-estis>

Eesti välisesindused <http://www.vm.ee/et/taxonomy/term/123>

- Saatkonnad ja konsulaadid
- Aukonsulid
- Viisataotlusi menetlevad Eesti välisesindused

Levada keskuse Venemaa avaliku arvamuse uuringud:

- НАЗОВИТЕ ПЯТЬ СТРАН, КОТОРЫЕ ВЫ МОГЛИ БЫ НАЗВАТЬ НАИБОЛЕЕ БЛИЗКИМИ ДРУЗЬЯМИ, СОЮЗНИКАМИ РОССИИ?
- КАКИЕ ПЯТЬ СТРАН ВЫ НАЗВАЛИ БЫ НАИБОЛЕЕ НЕДРУЖЕСТВЕННО, ВРАЖДЕБНО НАСТРОЕННЫМИ ПО ОТНОШЕНИЮ К РОССИИ?
- Как вы в целом относитесь сейчас к Европейскому Союзу?

Евразийских мониторинг, Интеграционный барометр ЕАБР — 2016:

- Какие из перечисленных на карточке стран, на Ваш взгляд, являются дружественными для нашей страны (на поддержку которых в трудную минуту можно рассчитывать)? - EU
- А какие из этих стран, на Ваш взгляд, являются недружественными для нашей страны (отношения с которыми являются конфликтными и несущими угрозу нашей стране)? - EU

Kriteeriumi hindamise alus: saatkondade ja konsulaaresinduste olemasolu tähendab suuremat sidusust; viisanõuete olemasolu tähendab väiksemat sidusust; sihtriigi kodanike positiivne suhtumine EL'i ja NATOsse tähendab suuremat sidusust

Tabel 41. Kriteeriumi 5.4. (Riikide välis- ja geopoliitiline seotus) kvantitatiivse hindamise tabel

Mõõdik	Kvantitatiivne hinne		
	3	2	1
Saatkondade ja/või konsulaaresinduste olemasolu	Vastastikku olemas	Eesti saatkond või konsulaaresindus sihtturu riigis	puuduvad
Viisanõue sihtriigi kodanike suhtes	ei		jah
Sihtriigi kuulumine ja koostöö EL ja NATO'ga	Kuulub mõlemasse	Omab lähedast koostööd EL ja/või NATO'ga	mitte
Sihtriigi kodanike suhtumine EL ja NATOsse	1 kvartil	2-3 kvartil	4 kvartil
Kriteeriumi kvantitatiivne hinnang	Aritmeetiline keskmine		

Kriteeriumi kaal komponendi üldhinnangus: keskmine (2)

Kriteerium 5.5. Riikide lähedus ja kättesaadavus transpordiga

Hindamisküsimused: Kuivõrd lähedal on sihtriik ja Eesti teineteisele ajaliselt? Kuivõrd tihed on transpordiühendus Eesti ja sihtriigi vahel? Milline on säästliku reisimise kulud hind Eesti ja sihtriigi vahel?

Vastamise meetod: kasutada andmekogude võrdlevaid andmeid

Sobivad mõõdikud: riikide vaheline kaugus ajas (kiireima transpordiühenduse alusel); otseühenduste sagedus nädalas; kasutatavaima transpordiühenduse edasi-tagasi hind;

Andmed:

- Tallinna Lennujaam;
- Tallinna Sadam;
- peatus.ee

Kriteeriumi hindamise alus: riikidevaheline lähedus, sagedased ühendused ja transpordiühenduse odav hind tähendavad suuremat sidusust

Tabel 42. Kriteeriumi 5.5. (Riikide lähedus ja kättesaadavus transpordiga) kvantitatiivse hindamise tabel

Mõõdik	Kvantitatiivne hinne		
	3	2	1
Riikide vaheline ajaline kaugus	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Riikide vahelise ühenduse sagedus	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Riikide vahelise ühenduse hind	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Kriteeriumi kvantitatiivne hinnang	Aritmeetiline keskmine		

Kriteeriumi kaal komponendi üldhinnangus: keskmine (2)

Kriteerium 5.6. Riikide vahelised majandussidemed

Hindamisküsimused: Kuivõrd suures mahus tehakse vastastikku otseseid välisinvesteeringuid? Kuivõrd suur on riikide vaheline kaubavahetus? Kuivõrd palju on töökohti Eestis tegutsevates sihtturu riigi kontrolli all olevates ettevõtetes?

Vastamise meetod: kasutada majandus- ja väliskaubandusstatistika andmeid

Sobivad mõõdikud: otseste välisinvesteeringute vastastikused mahud viimase 3 aasta jooksul; väliskaubanduse vastastikused mahud; töökohtade vastastikune arv Eesti ja sihtturu riigi kontrolli all olevates ettevõtetes

Võrdlevaid andmeallikaid:

The World Bank DataBank:

- Foreign direct investment, net inflows (BoP, current US\$)

OECD statistics <http://stats.oecd.org/>

- FDI financial flows - By partner country : Inward and outward FDI by partner country
- FDI financial flows by industry BMD4 : Inward and outward FDI by industry AND by geographic region
- Inward activity of multinationals by industrial sector - ISIC Rev 4 – number of persons employed
- Inward activity of multinationals by investing country - ISIC Rev 4 – number of persons employed

OECS statistics <http://stats.oecd.org/>

- FDI financial flows - By partner country: Inward FDI by instrument and by partner country
- FDI financial flows - By partner country: Outward FDI by instrument and by partner country

- FDI financial flows by industry BMD4 : Inward and outward FDI by industry AND by geographic region

Statistikaamet:

- VK2: KAUPADE EKSPORT JA IMPORT KAUBAGRUPI (KN 2-KOHALINE KOOD) JA RIIGI JÄRGI (KUUD)
- ER012: EESTIS TEGUTSEVAD KONTSERNID --- Aasta, Omanikriik ning Tegevusala (EMTAK 2008); Tegevusalad kokku, Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük, Mäetööstus, Töötlev tööstus, Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine, Veevarustus; kanalisatsioon, jäätme- ja saastekäitlus Ehitus Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont, Veondus ja laondus, Majutus ja toitlustus, Info ja side, Finants- ja kindlustustegevus, Kinnisvara-alane tegevus, Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus, Haldus- ja abitegevused, Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus, Haridus, Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne
- EM060: ETTEVÕTETE (20 JA ENAMA HÕIVATUGA) MAJANDUSNÄITAJAD TEGEVUSALA (EMTAK 2008) JA KONTROLLIVA RIIGI JÄRGI

Eesti Pank

- Otseinvesteeringute seisud Eestis ja välismaal riikide kaupa (miljon eurot)

Kriteeriumi hindamise alus: otseste välisinvesteeringute ja väliskaubanduse suuremad mahud tähendavad suuremat sidusust; välisriikide kontrolli all olevate ettevõtete töökohtade suurem arv tähendab suuremat sidusust

Tabel 43. Kriteeriumi 5.6. (Riikide vahelised majandussidemed) kvantitatiivse hindamise tabel

Möödik	Kvantitatiivne hinne		
	3	2	1
Eesti ja sihtturu otseste välisinvesteeringute mahud kokku	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Eesti ja sihtturu vahelise väliskaubanduse mahud kokku	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Eesti ja sihtturu riigi kontrolli all olevate välisettevõtete töökohtade arv kokku	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Kriteeriumi kvantitatiivne hinnang	Aritmeetiline keskmine		

Kriteeriumi kaal komponendi üldhinnang: madal (1)

Kriteerium 5.7. Sihtturu strateegiline olulisus ning eelnev turundustegevus sihtturgudel

Hindamisküsimused: Kas sihtturu riik on määratletud strateegilisel tasandil oluliseks sihtturuks väliskaubanduse, turismi ja/või kõrghariduse valdkondades? Millises mahus ja vormis on panustatud Eesti tutvustamiseks sihtturul?

Vastamise meetod: kasutada dokumendianalüüsi andmeid ning vajadusel konsulteerida täiendavalt võtmeasutuste (EAS, MKM, Archimedes, HTM, kõrgkoolid) esindajatega

Sobiva mõõdikud: sihtriigi prioriteetsus strateegilistes arengukavades ja praktilises turundustegevuses; turundustegevuse rahaline maht sihtriigis

Andmed:

- Study of Estonia prioriteetsed sihtturud – strateegilised valikud, eelarve ja tegevused sihtturgudel;
- Kõrgkoolide prioriteetsed sihtturud – strateegilised valikud, eelarve ja tegevused sihtturgudel;
- Eesti Riiklik Turismiarengukava 2014-2020 - turismi prioriteetsed sihtturud
- EAS tegevusaruanded ja koondtegevuskavad - turismiturunduse, FDI ja välisturgude tegevuste kulud

Kriteeriumi hindamise alus: sihtturu strateegiline olulisus ja prioriteetsus tähendab suuremat sidusust; eelnev turundustegevus sihtturul tähendab suuremat sidusust

Tabel 44. Kriteeriumi 5.7. (Sihtturu strateegiline olulisus ning eelnev turundustegevus sihtturgudel) kvantitatiivse hindamise tabel

Mõõdik	Kvantitatiivne hinne		
	3	2	1
Study of Estonia prioriteetne sihtturg	jah		ei
Kõrgkoolide arv, kelle jaoks sihtturg on prioriteetne	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Study of Estonia tegevuste eelarve sihtriigis viimase 3 aasta jooksul	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Sihtriigi prioriteetsus turismi arengukavas	jah		ei
EAS turundustegevuse (turism, FDI, välisturgudele jõudmine) kulude maht sihtriigis viimase 3 aasta jooksul	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Kriteeriumi kvantitatiivne hinnang	Aritmeetiline keskmine		

Kriteeriumi kaal komponendi üldhinnang: kõrge (3)

Kriteerium 5.8. Kõrghariduse rahvusvaheline koostöö

Hindamisküsimused: Kuivõrd tihe on riikide vaheline koostöö kõrghariduse valdkonnas? Kas ja millises ulatuses pakutakse vastastikku üliõpilasmobiilsuses osalejatele stipendiume?

Vastamise meetod: kasutada avalikus teabes ja dokumentides sisalduvaid andmeid, vajadusel konsulteerida võtmeasutuste (HTM, Archimedes, kõrgkoolid) spetsialistidega

Sobivad mõõdikud: riikide vaheliste haridus- ja teadusvaldkonna välislepingute olemasolu (sh stipendiumi ja lähetustoetuste kvootidega lepingud); ülikoolide vaheliste lepingute olemasolu, sh partnerülikoolid, ERASMUS+ üliõpilas- ja õppejõudude mobiilsuse lepingud; riiklike rahvusvahelist üliõpilaste ja õppejõudude mobiilsust edendavate stipendiumite ja –toetuste mahud ja kasutajate arv (Eestist sihtriiki, sihtriigist Eestisse)

Kriteeriumi hindamise alus: koostöölepingute ja mobiilsusstipendiumite olemasolu ning mobiilsusstipendiumite kasutajate suurem arv tähendab suuremat sidusust

Tabel 45. Kriteeriumi 5.8. (Sihtturu strateegiline olulisus ning eelnev turundustegevus sihtturgudel) kvantitatiivse hindamise tabel

Mõõdik	Kvantitatiivne hinne		
	3	2	1
Riikide vaheliste kõrghariduslepingute olemasolu	jah		ei
Kraadide vastastikuse tunnustamise lepingute olemasolu	jah		ei
Riikide vahelist üliõpilasmobiilsust võimaldavate stipendiumite kasutamise mahud	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Riikide vahelist õppejõudude mobiilsust võimaldavate stipendiumite kasutamise mahud	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Eesti ja sihtturu riigi ühiste teadusprojektide eelarve maht	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Kriteeriumi kvantitatiivne hinnang	Aritmeetiline keskmine		

Kriteeriumi kaal komponendi üldhinnangus: kõrge (3)

Kriteerium 5.9. Sihtturu noorte valmisolek rahvusvahelises kõrghariduses osalemiseks

Hindamisküsimused: Milline on sihtturu põhi- ja keskkooli astme õpilaste hariduslik tase? Milline on sihtturu täiskasvanute hariduslik tase? Milline on sihtturu elanike, noorte ja kooliealiste inglise keele oskus?

Vastamise meetod: kasutada teadmiste ja oskuste rahvusvaheliste testide tulemusi

Sobivad mõõdikud: TIMSS testi tulemused võrdluses alternatiivsete sihtturgudega; PISA testi tulemused võrdluses alternatiivsete sihtturgudega; PIAAC testi tulemused võrdluses alternatiivsete sihtturgudega; inglise keele taseme koondnäitajad

Võrdlevaid andmeallikaid:

International Association for the Evaluation of Educational Achievement (IEA)'s Trends in International Mathematics and Science Study

- TIMSS: Eighth grade students reaching the high international benchmark of science achievement (%)
- TIMSS: Eighth grade students reaching the high international benchmark of mathematics achievement (%)
- TIMSS: Eighth grade students reaching the advanced international benchmark of science achievement (%)
- TIMSS: Eighth grade students reaching the advanced international benchmark of mathematics achievement (%)

OECD Programme for International Student Assessment (PISA)

- PISA: Mean performance on the reading scale
- PISA: Mean performance on the science scale
- PISA: Mean performance on the mathematics scale

OECD Programme for the International Assessment of Adult Competencies (PIAAC)

- PIAAC: Distribution of Adult Literacy Scores: 75th Percentile Score
- PIAAC: Distribution of Adult Numeracy Scores: 75th Percentile Score
- PIAAC: Distribution of Adult Problem Solving in Technology-Rich Environments Scores: 75th Percentile Score
- PIAAC: Mean Adult Literacy Proficiency. Total
- PIAAC: Mean Adult Numeracy Proficiency. Total
- PIAAC: Mean Young Adult Literacy Proficiency. Total
- PIAAC: Mean Young Adult Numeracy Proficiency. Total

The EF English Proficiency Index <http://www.ef.com/epi/> (online survey, not a statistically valid sampling of the population)

The European Survey on Language Competences

Eurostat

- Pupils by education level and modern foreign language studied - absolute numbers and % of pupils by language studied
- Level of the best-known foreign language (self-reported) by age
- Level of the best-known foreign language (self-reported) by educational attainment level

Kriteeriumi hindamise alus: paremad tulemused näitavad suuremat sidusust kõrgharidussüsteemiga, sh Eesti kõrgharidussüsteemiga; parem inglise keele oskus näitab suuremat sidusust rahvusvahelise kõrgharidussüsteemiga, sh Eestis.

Tabel 46. Kriteeriumi 5.9. (Sihtturu noorte valmisolek rahvusvahelises kõrghariduses osalemiseks) kvantitatiivse hindamise tabel

Mõõdik	Kvantitatiivne hinne		
	3	2	1
TIMSS testi tulemused	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
PISA testi tulemused	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
PIAAC testi tulemused	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Inglise keele oskus	1 kvartiil	2-3 kvartiil	4 kvartiil
Kriteeriumi kvantitatiivne hinnang	Aritmeetiline keskmine		

Kriteeriumi kaal komponendi üldhinnangus: keskmine (2)

KASUTATUD KIRJANDUS

- Cheung, A., Yuen, T., Yuean, C., & Cheng, Y. C. (2011): Strategies and policies for Hong Kong's higher education in Asian markets. *International Journal of Educational Management*, 25 (2), pp. 144–163.
- De Haan, H. H. (2015): Competitive advantage, what does it really mean in the context of public higher education institutions? *International Journal of Educational Management*, 29 (1), pp 44–61.
- Hipsher, S. and Bulmer, J. (2016): Developing Economy Universities Competing in a Global Market: Evidence from Thailand. In (Eds. T. Wu and V. Naidoo) *International Marketing of Higher Education*. Palgrave MacMillan
- Hirsch, F. (1976): *Social Limits to Growth*. Cambridge: Harvard University Press.
- Kosmützky, A. and Putty, R. (2016): Transcending Borders and Traversing Boundaries: A Systematic Review of the Literature on Transnational, Offshore, Cross-Border, and Borderless Higher Education. *Journal of Studies in International Education* 2016, Vol. 20(1), pp. 8–33
- Lee, E. S. (1966): A theory of migration. *Demography*, 3, pp. 47-57.
- Lehmann, D.R. & Winer, R.S. (2007): *Analysis for Marketing Planning* (7th ed). New York: McGraw-Hill/Irwin
- Marginson, S. (2004): Competition and Markets in Higher Education: a 'glonacal' analysis. *Policy Futures in Education*, Volume 2, Number 2, pp. 175-244
- Marginson, S. (2006): Dynamics of National and Global Competition in Higher Education. *Higher Education*, Vol. 52, No. 1, pp. 1-39
- Mazzarol, T. & Soutar, G. N. (2002): "Push-pull" factors influencing international student destination choice. *International Journal of Educational Management*, 16, pp. 82-90.
- McMahon, M. E. (1992). Higher education in a world market: An historical look at the global context of international study. *Higher Education*, 24, pp. 465-482.
- Padar, E. (2016): KÕRGHARIDUSE VÄLISTURUNDUSE TURUANALÜÜSIDE LÄBIVIIMINE – KRITEERIUMID JA VÕIMALIKUD SIHTRIIGID. SIHTTURGUDE TURUANALÜÜSI METODOLOOGIA VÄLJA TÖÖTAMIST ETTEVALMISTAV KAVAND. Tallinn: Archimedes
- Wilkins, S. & Epps, A. (2011): Student evaluation web sites as potential sources of consumer information in the United Arab Emirates. *International Journal of Educational Management*, 25, pp. 410-422.
- Wilkins, S., Balakrishnan, M.S., Huisman, J (2012): Student Choice in Higher Education: Motivations for Choosing to Study at an International Branch Campus. *Journal of Studies in International Education* 16(5), pp. 413–433"